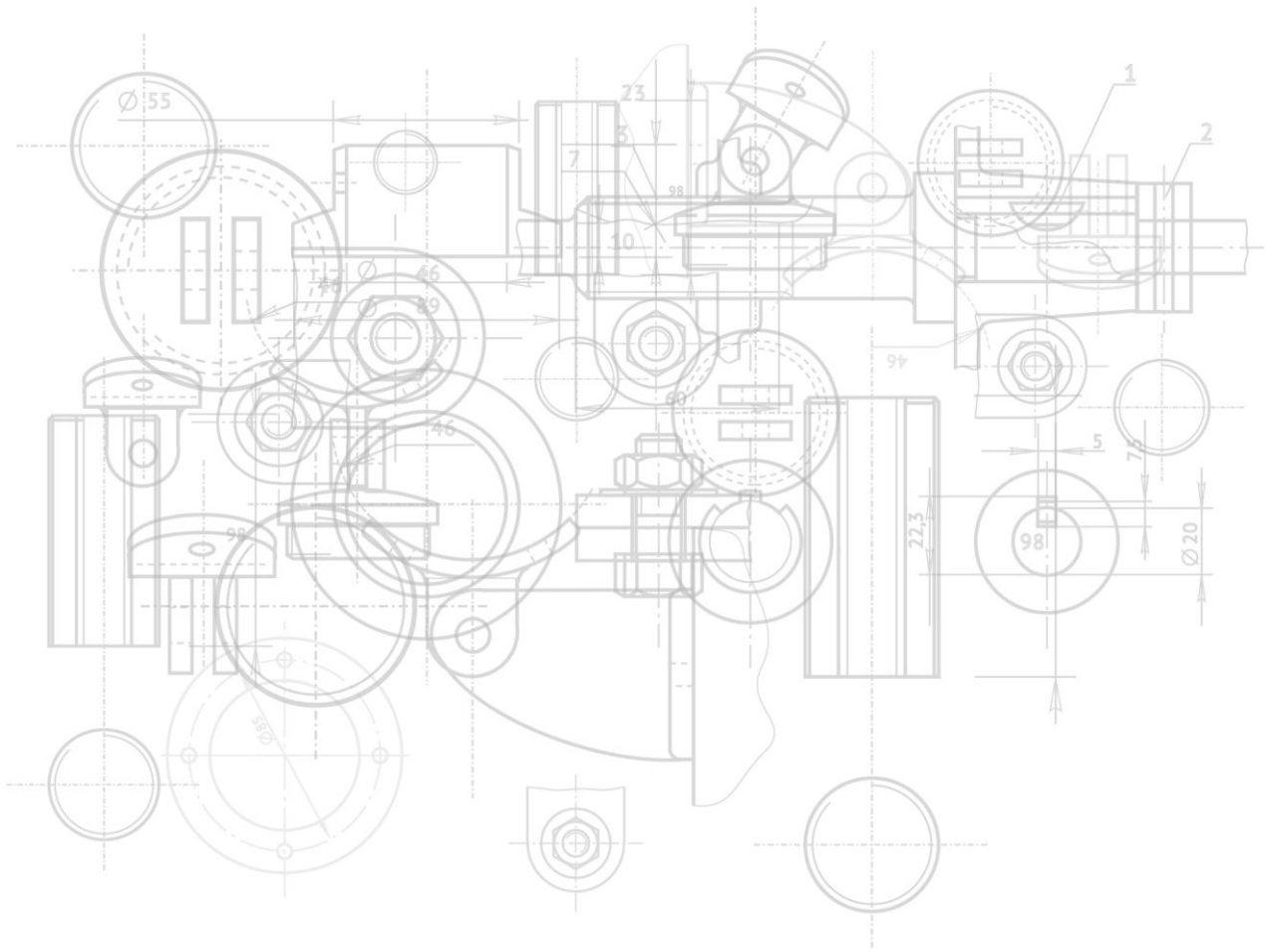
PLA D'INDÚSTRIA

ILLES BALEARS

2018-2025

GOVERN ILLES BALEARS

PLA D'INDÚSTRIA DE LES ILLES BALEARS

PACTE PER LA COMPETITIVITAT, L'OCUPACIÓ DE QUALITAT I EL PROGRÉS SOCIAL

2018-2025

GOIB CONSELLERIA TREBALL, COMERÇ I INDÚSTRIA

VICEPRESIDÈNCIA I CONSELLERIA INNOVACIÓ RECERCA I TURISME

CONSELLERIA HISENDA I ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES

CONSELLERIA EDUCACIÓ I UNIVERSITAT

CONSELLERIA TERRITORI, ENERGIA I MOBILITAT

CONSELLERIA CULTURA, PARTICIPACIÓ I ESPORTS

una manera de fer europa

Fons Europeu de Desenvolupament Regional

Fons Social Europeu

Unión Europea

idi Institut d'Innovació Empresarial de les Illes Balears

soib formació i ocupació

isba AVALA EL TEU FINANÇAMENT

PLA D'INDÚSTRIA ILLES BALEARS 2018-2025

ÍNDEX

1. Motivacions 5

1.1 Motivacions de context 5

1.2. Principis motivacionals 8

2. Metodologia 10

3. Marc normatiu 11

3.1. Marc europeu 11

3.2. Marc nacional 16

3.3. Marc específic de les Illes Balears 17

3.3.1. Pla Industrial de les Illes Balears 2011-2020 17

3.3.2. Llei 13/2012 18

3.3.3. Pacte per la Competitivitat, l'Ocupació de Qualitat i el Progrés Social de les Illes Balears (2016) 19

3.3.4. REB, Règim Especial de les illes Balears 19

3.3.5. Llei 4/2017 20

3.3.6. Sserveis de l'idi, Institut d'Innovació Empresarial de les Illes Balears 21

4. Conjuntura i estructura de l'economia Balear 22

4.1. Conjuntura econòmica 22

4.2. Estructura econòmica 25

4.3. Diagnòstic dafo del sector industrial 31

4.3.1 Debilitats 37

4.3.2 Fortaleses 40

4.3.3 Amenaces 41

4.3.4 Oportunitats 42

5. Tendències i reptes 44

6. Entorns productius prioritaris 46

7. Objectius 48

7.1. Objectiu general 48

7.2. Objectius específics 48

8. Polítiques horitzontals de competitivitat 49

9. Eixos i línies d'accció 50

9.1. Competitivitat sostenible 50

9.2. Internacionalització 54

9.3. Acceleració tecnològica i innovació 55

9.4. Capital humà i ocupació de qualitat 57

9.5. Especialització 59

9.6. Política clúster (col·laboració intra i intersectorial) 61

9.7. Complexitat 62

10. Seguiment i avaluació 63

10.1 Governança del pla 63

10.2 Rols de govern del pla 65

10.3 Fases del procés de governança 67

11. Pressupost 70

12. Annex i. Resum dels eixos línies d'acció 72

12. Annex i. Llistat de gràfic i taules 84

1. MOTIVACIONS

1.1 MOTIVACIONS DE CONTEXT

La indústria és reconeguda com un sector clau per al desenvolupament econòmic dels països. No de bades, l'expansió de l'activitat industrial ha estat transcendental per impulsar la innovació tecnològica, la capacitat exportadora, la sofisticació dels processos productius i, en definitiva, per augmentar el creixement econòmic. Els efectes de les diferents revolucions industrials, a més a més, han anat més enllà de l'àmbit estrictament econòmic i han impulsat canvis importants a nivell social i demogràfic, com la generació d'una àmplia classe mitjana.

Avui dia, la contribució de la indústria al creixement mundial és dispar. Així, mentre que a les economies emergents de l'Est Asiàtic –Corea del Sud, Xina i Tailàndia– la contribució del sector industrial al creixement frega el 30% del PIB, a les economies avançades a un i altre costat de l'Atlàntic –EUA i UE-28– no supera el 15% i a les Balears se situa en el 7,5%.

La raó d'aquestes disparitats cal cercar-les, d'entrada, en el diferent estadi de desenvolupament en què es troben les economies del món. A les fases més primerenques del desenvolupament econòmic, les activitats industrials aglutinen la major part de la població ocupada. A mesura que aquest patró es consolida i el nivell de renda dels treballadors augmenta, les activitats vinculades al sector dels serveis, com les relacionades amb l'oci, la sanitat i l'educació, guanyen pes.

No obstant això, la pèrdua de pes de la indústria no comporta una menor producció de béns industrials: al contrari, el volum de producció industrial es troba en aquests moments en màxims històrics. De fet, la coexistència d'un nivell de producció manufacturera en màxims i la reducció de l'ocupació al sector industrial és un dels factors estructurals més característic de la indústria: la seva productivitat creix més ràpid que als serveis. I és que la indústria es beneficia més del progrés tecnològic que el conjunt dels altres sectors. L'automatització i robotització dels processos impulsa la productivitat i permet produir molt més amb menys, la qual cosa acaba desplaçant una part de l'ocupació de la indústria a altres sectors.

A aquest efecte tecnològic, s'hi afegeix la subcontractació d'una part dels processos de producció i la deslocalització a altres països afavorits per la globalització i la fragmentació de les cadenes globals de valor. Alhora, la

redefinició de les necessitats de les empreses explica que el sector serveis s'hagi convertit en un proveïdor i en un client cada vegada més important per al sector industrial. Així, empreses tradicionalment manufactureres abandonen l'etapa de producció dels béns i deixen d'estar registrades com a manufactures a les estadístiques oficials, però mantenen les etapes de preproducció (R+D, disseny, enginyeria) i de postproducció (estratègia de vendes, màrqueting, logística), que de fet és on el treball aporta un major valor afegit. És allò que es coneix com a serviindústria, un fenomen que marcarà, no hi ha dubte, el futur de la indústria.

Tot plegat explica que la desindustrialització que s'observa entre les economies avançades respongui a la interacció de múltiples factors, alguns dels quals introdueixen matisos importants a l'hora d'entendre i explicar la pèrdua de pes que ha experimentat la indústria a les Balears des de fa més de trenta anys i que s'ha accentuat des de l'entrada del nou segle.

Així, si a l'any 1987 la indústria balear aportava prop del 10% del valor afegit brut que es generava a les Illes, actualment el seu pes es xifra en el 7,5%, un percentatge que es limita al 3,4% en el cas de la indústria manufacturera.

Sens dubte, el retrocés del segment manufacturer és un dels trets que més crida l'atenció, atès que la seva contribució al conjunt de la indústria es redueix al 44,4% i contrasta, per tant, amb la que efectuava l'any 2000 (xifrada en el 71,1%) i amb la que, actualment, es registra a nivell nacional (79,5%) i europeu (83%).

Així les coses, les Balears presenten l'índex d'especialització industrial en manufactures més baix del conjunt de comunitats autònomes i un dels més reduïts de l'entramat regional europeu.

Aquest procés es caracteritza per la confluència de tres factors:

a) Un desmantellament del teixit productiu, amb el tancament d'una de cada 4 empreses manufactures durant els darrers setze anys, en un context en què el nombre d'empreses ha crescut un 36,6%.

b) La reducció de l'ocupació de la indústria manufacturera tant en termes absoluts com relatius. De fet, des de l'any 2000 al 2016, la indústria manufacturera balear ha perdut un 22,7% de llocs de treball, mentre que el conjunt de sectors de l'economia n'han guanyat un 23,2%.

c) I allò més preocupant, una disminució de la capacitat d'afegir valor als béns i serveis produïts. No de bades, el valor afegit real del sector manufacturer ha minvat un 27,1% els darrers setze anys, un percentatge que contrasta amb

l'evolució observada a l'entorn competitiu més proper a l'arxipèlag (6,4%, Espanya; 21,9%, UE-28) i que a nivell intern certifica el desafiament estructural que afronta el segment manufacturer balear en un context en que altres branques industrials aconsegueixen un tímid però positiu creixement (4,7%) i on l'aportació de les activitats lligades al serveis expliquen que l'economia balear en el seu conjunt hagi acumulat un creixement del 18,3%.

Darrera la pèrdua de valor de la indústria manufactura balear, s'hi amaga una concentració de l'activitat al voltant de la producció de béns d'intensitat tecnològica escassa. Així les coses, pràcticament la meitat del valor afegit generat per les manufactures prové, en aquests moments, de l'elaboració de béns d'intensitat tecnològica baixa (49,8%) o mitjana-baixa (33,9%). El biaix de les bases de coneixement productiu industrial cap a les manufactures de contingut tecnològic escàs incrementa les dificultats per diferenciar l'oferta regional, fet que explica, al seu torn, la vulnerabilitat que les manufactures assumeixen en períodes de crisi.

No existeixen receptes senzilles per promoure per la reindustrialització. La història econòmica està repleta de fracassos rotunds de polítiques com ara posar barreres a les importacions i subsidis directes al sector, que han acabat promovent la corrupció i la ineficiència més que un desenvolupament sostenible del sector. Alhora, les polítiques industrials clàssiques, mitjançant les quals l'Administració pretén promoure directament el desenvolupament de determinades indústries, tampoc no han donat un bon resultat. Per això, una estratègia no tan senzilla, però més efectiva, requereix adoptar mesures en favor de la transformació productiva de la indústria tot aprofitant la profunda metamorfosi en què es troba immers el sector com a conseqüència de la irrupció de les noves tecnologies, la digitalització dels processos productius, el desenvolupament de la intel·ligència artificial i la robotització, les noves possibilitats de producció associades a la impressió 3D o l'explotació del *big data*, entre altres. Tots aquests avanços, sigil·losos en essència però poderosos en intensitat, generen el que es coneix com a *Nova indústria*[1] i comporten reptes

[1] L'anomenada *Nova indústria* inclou juntament amb la indústria manufacturera els serveis orientats a la producció i és el resultat de la interacció de dues grans tendències:

- l'especialització creixent de les empreses en el nucli d'activitat que genera més valor.
- la complexitat de la realitat econòmica i empresarial que precisa de serveis altament especialitzats.

nous però sobretot oportunitats per a les economies avançades que, com les Balears, no poden competir en costs baixos.

En definitiva, no hi ha dubte que cal treballar per impulsar els avanços que comportaran la Indústria 4.0 i la serviindústria i, alhora, minimitzar les repercussions negatives que puguin emanar d'aquest nou paradigma industrial sobre la indústria tradicional, fet que obliga, consegüentment, a impulsar polítiques industrials amb objectius i instruments renovats.

1.2. PRINCIPIS MOTIVACIONALS

Convençuts de que existeix un espai de competitivitat per a la indústria balear, aquest Pla parteix d'una sèrie de principis que guien i determinen tant el seu disseny com el seu desplegament:

- **Acció a curt i mitjà termini:** Garantir a curt termini el manteniment de les empreses industrials de les Balears i, alhora, reforçar l'avanç en la competitivitat d'aquest teixit econòmic a mitjà termini com a via fonamental per a la millora permanent.
- **Indústria avançada**: Evolucionar cap a una fabricació més avançada, que incorpori noves tecnologies i materials, però també innovació en disseny, comercialització, models de negoci o sistemes de gestió com única via per augmentar la productivitat del teixit regional i garantir la contribució del sector industrial a la generació de riquesa i ocupació de les Balears.
- **Focalització d'esforços**: La necessitat d'incrementar l'eficiència en l'ús de recursos públics, la limitació d'aquests, juntament amb les debilitats estructurals que arrossega l'Arxipèlag obliguen a focalitzar les polítiques i accions allà on més impacte puguin generar i avaluar permanentment aquests efectes per actuar en conseqüència.
- **Cadenes completes de valor:** La política industrial de l'Arxipèlag s'ha d'orientar a enfortir cadenes completes de valor (des de la recerca fins al mercat), sense oblidar les relacions entre les diferents baules d'aquesta cadena o entre cadenes diferents. Cal avançar, en definitiva, cap a la clusterització de la constel·lació de cadenes de valor interrelacionades que conformen l'activitat econòmica, observant les indústries en la integritat de les seves cadenes de valor i superant el clàssic enfocament sectorial.
- **Orientació sectorial**: Gira al voltant dels set entorns productius que Balears ha identificat com a prioritaris. A més, aposta per una especialització en aquelles estratègies que s'han demostrat eficaces dins de cada sector.

Així, la política industrial adopta un enfocament sectorial, sense deixar de banda les tradicionals polítiques horitzontals (innovació, internacionalització, talent, etc.).

- **Segmentació de polítiques**: Cal dissenyar polítiques i solucions *ad-hoc*, adaptades a cada empresa o conjunt d'empreses amb característiques similars, considerant la seva massa critica, estructura i cicle de vida, fonaments productius, estratègia empresarial, orientació exterior i capacitat de resiliència. El Pla es proposa, en col·laboració amb altres agents del sistema de promoció econòmica, avançar en la segmentació, tant de polítiques com en l'atenció a empreses.
- **Participació dels treballadors**: Les persones són l'actiu fonamental de les empreses. El Pla aspira a donar suport a processos de reforç de la formació i de la participació dels treballadors com a mecanisme per millorar la competitivitat, generar projectes compartits de llarg termini que permetin afavorir el creixement del negoci i alhora la carrera professional dels treballadors.
- **Caràcter transversal**: La política industrial és de tot el Govern i no només d'un departament, atès que els factors de competitivitat de la indústria afecten múltiples àmbits competencials.
- **Col·laboració multiagent**: La col·laboració interinstitucional i la col·laboració publicoprivada són camins a seguir per aconseguir les metes proposades, reinventant algunes de les fórmules tradicionals que presenten certs símptomes d'esgotament. Cal articular noves vies de cooperació, que permetin un millor alineament dels objectius i un ús més eficient dels recursos.
- **Equilibri territorial:** Balears és un territori fragmentat, la qual cosa representa una de les seves majors debilitats. Alhora el manteniment de la indústria és un valor fonamental per a molts dels municipis de les Balears, no només per l'aportació econòmica i d'ocupació que suposa, sinó per l'estreta vinculació que manté amb la identitat social i l'equilibri ambiental. Només per això cal d'assegurar-ne el futur a través del reforç i convivència de diferents models productius adaptats a cada municipi i el compromís intergeneracional.

2. METODOLOGIA

El Pla estratègic industrial 2017-2025 de les Illes Balears ha estat elaborat per la Conselleria de Treball, Comerç i Indústria a través de la Direcció General de Política Industrial, seguint un procés sistemàtic d'anàlisi, reflexió i contrast de les claus estratègiques i operatives del desenvolupament competitiu de la indústria balear, i comptant amb la participació dels principals agents rellevants en aquest àmbit.

El bloc de continguts relacionat amb el context econòmic i normatiu de referència a nivell mundial, europeu, estatal i regional ha estat elaborat a partir de l'anàlisi dels plans, lleis i documents que emmarquen el Pla per la Direcció General de Política Industrial. El capítol relacionat amb la conjuntura i estructura econòmica ha estat elaborat considerant els estudis, informes i estadístiques de conjuntura més recents elaborades per la Direcció General d'Ocupació i Economia.

El diagnòstic DAFO de la indústria balear, la identificació de tendències, la definició d'objectius, eixos estratègics i accions han estat desenvolupats per la Direcció General de Política Industrial, com a màxima responsable del disseny, planificació, execució i avaluació de les principals polítiques de promoció industrial, i ha comptat amb l'aportació continua de la Fundació Impulsa Balears.

A la governança del Pla, que completa l'esquelet estratègic, s'han definit els mecanismes de gestió del Pla, partint dels aprenentatges en la matèria del Pacte per la Competitivitat, l'Ocupació de Qualitat i el Progrés Social de les Illes Balears (2016).

El Pla d'Industrialització ha estat contrastat, esmenat i validat pels principals agents que operen a l'Arxipèlag a nivell institucional i sectorial, públic i privat, amb la finalitat d'aconseguir una visió consensuada de les prioritats, objectius i eixos estratègics, i avançar, per responsabilitat institucional, en la materialització de sinergies en un àmbit en el qual proliferen iniciatives dels diferents agents assenyalats. A continuació, es presenten els principals agents que han contribuït al Pla en les seves diferents fases:

- Altres àrees del Govern de les Illes Balears amb accions relacionades amb la industrialització (Direcció General d'Innovació, Direcció General de Formació Professional), amb les quals s'han arribat a acords en els àmbits rellevants per al Pla.

- Agents econòmics actius en el suport a l'economia productiva, que han revisat el Pla durant el seu procés d'elaboració i validat l'esborrany final del Pla. En concret, patronals (CAEB i PIMEB), associacions empresarials, organitzacions sindicals (UGT i CCOO), cambres de comerç (Mallorca).

3. MARC NORMATIU

Aquest Pla s'incardina entorn d'una sèrie de referents externs que abracen diverses comunicacions presentades per la Comissió Europea en els últims anys, així com l'aprovació de l'Agenda per a l'enfortiment del sector industrial a d'Espanya i que configuren l'envolupant institucional i normatiu. Així mateix, el Pla adquireix tot el seu sentit en el marc de la Llei d'Indústria de les Illes Balears i enfila amb el Pla Industrial de les Illes Balears 2011-2020, el Pla de Ciència, Tecnologia, Innovació i Emprenedoria de les Illes Balears 2013-2017 i el recent Pacte per la Competitivitat, l'Ocupació de Qualitat i el Progrés Social de les Illes Balears (2016), entre altres documents rellevants.

3.1. MARC EUROPEU

Al juny de 2010, la Unió Europea va adoptar l'*Estratègia Europa 2020*, COM (2010), amb la finalitat d'enfrontar-se als desafiaments existents i orientar les seves polítiques cap a mesures que converteixin a la UE en una economia intel·ligent, sostenible i integradora que gaudeixi d'alts nivells d'ocupació, productivitat i cohesió social. Amb aquest objectiu, la Comissió proposa cinc objectius quantificats (Taula 1).

Taula 1. Objectius de l'Estratègia Europea 2020

Objectiu 1	Aconseguir una taxa d'ocupació del 75% per a la població entre 20 i 64 anys.
Objectiu 2	Aconseguir que un 3% del PIB de la UE sigui invertit en I+D.
Objectiu 3	Aconseguir l'objectiu 20/20/20 en matèria de clima i energia: reduir en un 20% les emissions de carboni, generar el 20% de l'energia a través de fonts renovables, i augmentar l'eficiència energètica en un 20%.
Objectiu 4	Reduir la taxa d'abandonament escolar a menys del 10% i augmentar, almenys fins al 40%, la taxa de titulats superiors.
Objectiu 5	Reduir en un 25% el nombre de persones que viuen per sota dels llindars nacionals de pobresa.

Font: *Europa 2020: una estratègia per a un creixement intel·ligent, sostenible i integrador*, COM (2010).

Per això, la Comissió Europea proposa set iniciatives emblemàtiques. En relació amb la indústria, la Comissió advoca per "una política industrial per a l'era de la mundialització" i es compromet a elaborar un marc industrial modern amb la finalitat de donar suport a l'emprenedoria, promoure la competitivitat de les indústries d'Europa i ajudar-les a aprofitar les oportunitats que sorgeixen de la mundialització i de l'economia verda. Per a això, la Comissió proposa treballar amb l'objectiu de:

- Mantenir una base industrial consolidada, competitiva i diversificada, donant suport a la transició dels sectors que així ho requereixin.
- Desenvolupar un enfocament horitzontal que combini diferents instruments polítics.
- Millorar l'entorn empresarial, especialment per a les PIMES.
- Promoure l'adaptació i reestructuració d'aquells sectors en crisi cap a activitats amb futur.
- Impulsar tecnologies de producció que redueixin l'ús de recursos naturals.
- Donar suport a la internacionalització de les PIMES.
- Garantir que les xarxes de transport i logístiques permetin a la indústria accedir al mercat europeu i internacional.
- Desenvolupar una política espacial efectiva.
- Reforçar la competitivitat del sector turístic.
- Aconseguir un ús més eficaç dels recursos per part de la indústria manufacturera i de serveis.
- Promoure la responsabilitat social de les empreses.

Aquesta estratègia estableix que, a nivell estatal, els Estats membres hauran de:

- Millorar l'entorn empresarial, especialment per a les PIME innovadores, mitjançant polítiques de compra pública innovadora que fomentin la innovació.
- Avançar en les condicions de protecció de la propietat intel·lectual.
- Reduir la càrrega administrativa de les empreses i millorar la legislació comercial.
- Treballar, en col·laboració amb altres agents socials, per identificar els problemes i desenvolupar una anàlisi sobre com mantenir una indústria consolidada.

Entre les altres set mesures emblemàtiques, altres quatre tenen gran influència en el futur industrial de la UE. En elles s'aposta per la innovació, la digitalització, l'eficiència energètica i la modernització i millora de la qualificació dels mercats laborals.

Aquest mateix any la Comissió Europea també va llançar una Comunicació enfocada específicament en la indústria: *Una política industrial integrada per a l'era de la globalització: posar la competitivitat i la sostenibilitat en el punt de mira*, COM (2010). El text estableix que "Europa necessita a la indústria més que mai i que la indústria necessita a Europa", i proposa mesures amb l'objectiu d'aconseguir la recuperació del creixement i l'ocupació. La Comissió Europea considera que la indústria ha de ser el cor del nou model de creixement, i que per a això és necessari aconseguir que la productivitat augmenti. El nou marc estratègic per a la política industrial destaca el paper de les PIMES com a generadores d'ocupació i creixement i la importància de la integració de les cadenes de valor, i es caracteritza per conjugar una base horitzontal amb una aplicació sectorial.

L'any 2012, la Comissió Europea va actualitzar la seva posició sobre política industrial mitjançant la Comunicació *Una indústria europea més forta per al creixement i la recuperació econòmica*, COM (2012). A través de diverses mesures, la CE pretén incrementar la part del PIB corresponent al sector industrial des del 16% al 20% en 2020. Per aconseguir-ho, s'advoca per una recuperació dels nivells d'inversió, per una expansió del comerç de béns al mercat interior (des del 21% del PIB fins a aconseguir el 25% en 2020) i un augment de la proporció de PIMES que exporten fora del Mercat Únic (fins a aconseguir el 25% en 2020). De manera específica es defineixen quatre elements principals sobre els quals construir la recuperació industrial de la UE (vegeu Taula 2).

Taula 2. Àrees prioritàries d'acció establertes en la Comunicació COM (2012)

1. Inversió en innovació	**1.1.** Mercats per a les tecnologies avançades de fabricació amb vista a una producció neta **1.2.** Mercats per a les tecnologies facilitadores essencials, com la microelectrònica o la nanotecnologia **1.3.** Mercats de bioproductes que utilitzen recursos renovables o apliquen processos biològics en els processos de producció **1.4.** Política industrial sostenible, incrementant l'eficiència energètica i reduint el consum de matèries primeres i la generació de residus **1.5.** Vehicles i bucs nets i creació d'infraestructures de recàrrega **1.6.** Xarxes intel·ligents a fi d'integrar les energies renovables en el sistema elèctric
2. Accés als mercats	**2.1.** Millorar el mercat interior de mercaderies **2.2.** Fomentar l'emprenedoria perquè el mercat interior sigui més dinàmic **2.3.** El mercat interior de tecnologia, la patent unitària i la protecció dels drets de propietat intel·lectual **2.4.** Mercats internacionals
3. Accés al capital	**3.1.** Ajudes del sector públic per facilitar l'accés al capital a les empreses **3.2.** Accés als mercats de capitals
4. Capital humà i capacitats	**4.1.** El repte actual és la creació d'ocupació **4.2.** Inversió en capacitats i formació per acompanyar els canvis estructurals **4.3.** Anticipació de les necessitats en ocupació i en capacitats i gestió de la reestructuració de les empreses

Font: *Una indústria europea més forta per al creixement i la recuperació econòmica*, COM (2012)

Finalment, és necessari nomenar la Comunicació *Per un renaixement industrial europeu*, COM (2014). Atès que Europa es troba encara lluny de l'objectiu presentat per la Comissió en 2012 (aconseguir la proporció del 20% de la indústria manufacturera en el PIB en 2020), es considera necessari un fort compromís a nivell nacional i de la UE per donar suport a una política industrial coherent.

En aquest sentit, la Comissió destaca que les activitats industrials s'engranen en cadenes de valor cada vegada més complexes, en les quals conflueixen empreses de diverses grandàries, sectors i països, en un procés integrador que va més enllà de la fabricació, des del subministrament de matèries primeres i energia fins als serveis a les empreses industrials (com la logística), als consumidors (com els serveis postvenda) o, fins i tot, el turisme. Per tant, la integració de les polítiques industrials amb altres polítiques de la UE i dels Estats membres, que ja s'urgia en

la Comunicació presentada en 2010, resulta necessària i ha de continuar amb l'objectiu d'aconseguir l'èxit industrial.

Taula 3. Pilars d'actuació establerts en la Comunicació COM (2014)

1. Un Mercat Únic Europeu integrat	**1.1.** Completar la integració de les xarxes d'informació, energia i transport. **1.2.** Aconseguir un mercat interior de béns i serveis més obert i integrat. **1.3.** Garantir un entorn empresarial, un marc normatiu i una Administració Pública estables i predictibles amb la finalitat d'afavorir la competitivitat de la indústria.
2. La modernització industrial	**2.1.** Estimular la inversió en innovació i noves tecnologies com a font de competitivitat de la indústria de la UE al mercat mundial. **2.2.** Augmentar la productivitat i l'ús eficient dels recursos i facilitar l'accés a mitjans de producció assequibles. · Accés a finançament · Accés a energia · Accés a matèries primeres i ús eficient de recursos. **2.3.** Renovar i millorar la capacitació del personal amb l'objectiu de facilitar el canvi industrial.
3. Les PIMES i l'emprenedoria industrial	**3.1.** Aplicació de nous instruments de suport a l'esperit empresarial i a les PIMES, i promoció d'Ajudes Estatals de finançament de risc. **3.2.**Crear ecosistemes favorables a la innovació entre grups de PIMES, facilitant la instauració de sinergies transfrontereres mantenint per a elles un marc regulador lleuger i flexible. **3.3.** Anàlisi sobre l'aplicabilitat de mesures que permetin la creació d'empreses en tres dies i amb un cost màxim de 100 euros.
4. La internacionalització de les empreses de la UE	**4.1.** Accés als mercats: · Promoure ALC bilaterals amb els principals socis comercials, així com procedir al seguiment dels existents. · Tractar d'establir un ALC i acords per a l'acceptació de productes industrials entre la UE i països del Sud del Mediterrani i països de l'Associació Oriental. · Treballar amb l'OMC per prevenir la creació per tercers països d'obstacles al comerç. · Reforçar missions comercials i usar la xarxa Enterprise Europe Network per promoure la internacionalització de les PIMES. · Aplicar l'estratègia d'accés als mercats com a instrument per fer front als problemes de les empreses europees. **4.2.** Normalització i cooperació en matèria de regulació i drets de propietat intel·lectual.

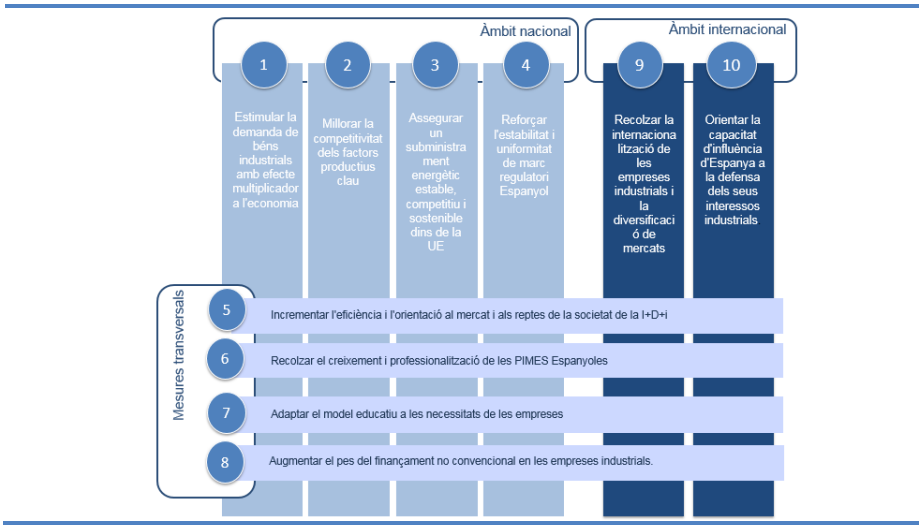
Font: *Per un renaixement industrial europeu*, COM (2014)

3.2. MARC NACIONAL

A Espanya, el Govern central ha dissenyat diverses estratègies de política industrial amb el doble objectiu de pal·liar les dificultats conjunturals derivades de la crisi econòmica i actuar sobre certes febleses que presenta el teixit industrial espanyol. En aquesta línia, destaca l'*Agenda per a l'enfortiment del sector industrial a Espanya*, presentada pel Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme l'11 de juliol de 2014. Seguint les recomanacions reflectides en les diverses Comunicacions de la Comissió Europea, aquesta Agenda pretén orientar una política econòmica que compti amb una indústria sòlida, competitiva i de referència internacional, que funcioni com a motor de creixement, aportant solucions als reptes existents per impulsar la recuperació de l'economia espanyola i la creació d'ocupació.

Aquest document, en línia amb el Programa Nacional de Reformes de 2014 i amb l'agenda econòmica del Govern, constitueix un full de ruta per a la política industrial espanyola. Es tracta d'un pla d'acció bàsicament horitzontal, amb poques referències sectorials, que busca millorar les condicions transversals en les quals es desenvolupa l'activitat industrial a Espanya. L'Agenda conté 97 mesures concretes i delimitades estructurades entorn de deu línies d'actuació principals (vegeu Figura 1), amb la finalitat de contribuir en el curt termini al creixement del Valor Afegit Brut industrial, creant ocupació i millorant la posició competitiva de la indústria espanyola i assentant les bases per aconseguir que en el mig termini la indústria espanyola s'adapti als nous reptes i canvis que ja s'estan produint com a conseqüència de la transició digital.

Figura 1. Línies d'actuació de l'Agenda per l'enfortiment del sector industrial a Espanya

Font: *Agenda per l'enfortiment del sector industrial a Espanya,* Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme (2014).

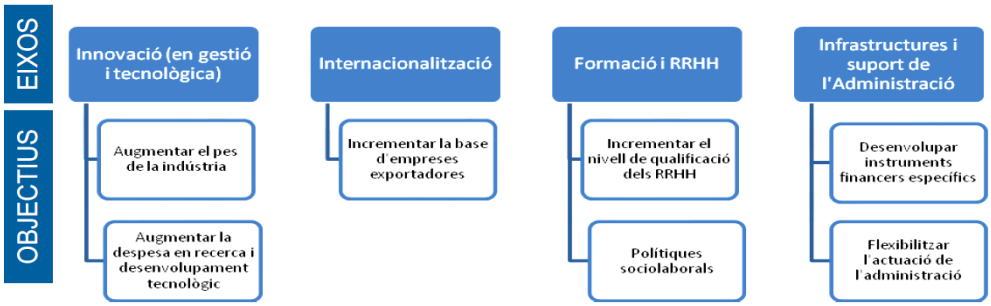
3.3. MARC ESPECÍFIC DE LES ILLES BALEARS

Amb l'elaboració d'aquest Pla Industrial de les Illes Balears, el Govern de les Illes Balears vol donar compliment a allò previst en l'Acord de Governabilitat de les Illes Balears signat en 2015, i a l'establert en la proposta de la primera Llei d'indústria de les Illes Balears presentada aquest mateix any. Aquest document també recull el testimoni de l'anterior Pla industrial de les Illes Balears aprovat en 2011, i es complementa amb altres programes i polítiques desenvolupats a la regió amb l'objectiu de superar la crisi i reforçar la competitivitat de la indústria balear, entre els quals es troben la Llei 13/2012, de 20 de novembre, de mesures urgents per a l'activació econòmica en matèria d'indústria i energia, noves tecnologies, residus, aigües, altres activitats i mesures tributàries, el Pla de ciència, tecnologia, innovació i emprenedoria de les Illes Balears 2013-2017 i el Pacte per la Competitivitat, l'Ocupació de Qualitat i el Progrés Social de les Illes Balears signat en 2016. També s'esmenten polítiques de l'IDI (Institut d'Innovació Empresarial de les Illes Balears) com a organisme essencial per al desenvolupament industrial balear i altres plans d'aplicació sectorial.

3.3.1. PLA INDUSTRIAL DE LES ILLES BALEARS 2011-2020

En el moment en el qual es defineix aquest Pla Industrial, i a partir de l'anàlisi de la situació general del sector industrial balear i d'alguns sectors tradicionals en particular (com la indústria del calçat, el sector nàutic o el moble, entre uns altres), s'estableixen una sèrie d'objectius, així com les mesures considerades necessàries per aconseguir-los. Els vuit objectius recollits en aquesta estratègia industrial es vertebren entorn de quatre grans eixos i s'enumeren en la Figura 2. Amb la finalitat d'aconseguir aquests objectius, es recullen mesures que es materialitzen en diverses línies estratègiques i plans d'actuació. Les línies estratègiques també se citen en la següent taula. Entre els objectius esmentats, destaca aconseguir incrementar el pes de la indústria sobre el PIB de les Illes Balears en un termini de deu anys.

Figura 2. Eixos estratègics i objectius del Pla industrial 2010-2012

Font: *Pla Industrial de les Illes Balears 2011-2020,* Govern de les Illes Balears (2010).

3.3.2. LLEI 13/2012

Amb l'aprovació de la Llei 13/2012, de 20 de novembre, de mesures urgents per a l'activació econòmica en matèria d'indústria i energia, noves tecnologies, residus, aigües, altres activitats i mesures tributàries, el Govern de les Illes Balears, conscient de la creixent destrucció d'ocupació i teixit empresarial, aprova una sèrie de normes amb el propòsit d'ajudar i fomentar l'activitat econòmica en la Comunitat Autònoma. En aquest document, es destaca el paper de la societat civil balear com a motor per a la innovació i la creació de riquesa i ocupació i es proposen mesures per col·laborar amb l'emprenedoria reduint els procediments administratius necessaris i eliminant certes traves.

Pel que fa a les mesures en matèria d'indústria i energia, es possibilita la declaració d'utilitat pública de les energies renovables, se'n facilita la implantació i s'estableixen mesures d'estalvi energètic dirigides a aconseguir l'eficiència energètica en tots els sectors. Particularment, es destaca la biomassa com a energia a potenciar. A més, s'insta a la creació de noves indústries sobre la base de noves fonts d'energia que promoguin la diversificació de l'activitat econòmica balear. Respecte a les noves tecnologies, es reconeix el rol indispensable de la recerca, el desenvolupament i la innovació per a la modernització i el manteniment de la indústria actual, així com en la creació de noves indústries. Per això, s'estableix que la implantació d'aquestes a la xarxa empresarial no s'ha de demorar. En aquest sentit, s'insta a millorar i simplificar els processos administratius amb l'objectiu de proporcionar un servei més àgil a la ciutadania. També es recullen normes relatives al tractament de residus i a l'atorgament de concessions d'usos d'aigua per a usos agrícoles i ramaders.

3.3.3. PACTE PER LA COMPETITIVITAT, L'OCUPACIÓ DE QUALITAT I EL PROGRÉS SOCIAL DE LES ILLES BALEARS (2016)

El febrer de 2016, el Govern de les Illes Balears, juntament amb els agents econòmics més representatius, va signar les bases del Pacte per la Competitivitat, l'Ocupació de Qualitat i el Progrés Social de les Illes Balears amb l'objectiu de transformar el creixement econòmic en benestar social mitjançant la diversificació de l'economia i la sostenibilitat en el llarg termini. Aquest Pacte es redacta com a marc per donar resposta als reptes als quals la Comunitat Autònoma s'enfronta en l'actualitat i a aquells que se li plantegen de cara a un futur. En aquest marc s'aposta també per posar en valor la indústria balear, tant la tradicional com la més innovadora, apostant per la recerca, la innovació tecnològica, i la formació i millora del capital humà.

Per aconseguir aquests objectius, els organismes i agents socials participants –el Govern, mitjançant diverses conselleries, i les organitzacions empresarials i sindicals més representatives– desenvoluparan els acords d'aquest pacte mitjançant quatre taules de treball. D'una banda, la taula de diàleg social i la taula de coordinació i seguiment. Per l'altra, dues taules de caràcter tècnic: la taula d'economia, treball i formació, i la taula de turisme, medi ambient i territori. Els aspectes relatius a la indústria (el sector industrial específicament i temes transversals relacionats amb la indústria com és el comerç, l'empresa, l'R+D+i i la formació) seran debatuts en la taula tècnica d'economia, treball i formació. En la taula tècnica de turisme, medi ambient i territori també es deliberarà sobre temes relacionats directament amb la indústria, com són la política energètica, la política de sòl i el transport. La coordinació de les mateixes recaurà en la Conselleria d'Innovació, Recerca i Turisme i la Conselleria de Treball, Comerç i Indústria de les Illes Balears.

3.3.4. REB, RÈGIM ESPECIAL DE LES ILLES BALEARS

La regulació del Règim Especial de les Illes Balears (REB) 2017 reconeix el fet específic i diferencial de la realitat pluriinsular de l'Arxipèlag balear i s'ordena en 4 eixos:

- Mesures sectorials
- Transport aeri i marítim
- Fonts d'insularitat
- Mesures fiscals

Entre les mesures principals, en destaquen:

- Bonificació del transport aeri i marítim de persones
- Declaracions d'OSP(tarifa plana)
- Compensacions al transport de mercaderies
- Compensacions al transport de residus
- Minoració de les taxes aeroportuàries
- Subsidi del preu de l'energia elèctrica i foment de les energies renovables
- Compensació sobrecost transport i hidrocarburs
- Garantia dels serveis de telecomunicacions
- Beques estatals per al desplaçament per a estudis universitaris
- Aplicació de tipus especials d'IVA
- Reserva d'inversions
- Deducció per inversions en produccions culturals
- Deducció per activitats d'innovació tecnològica
- Creació d'un fons d'insularitat de les Illes Balears (FIIB)

3.3.5. LLEI 4/2017

La redacció d'aquest Pla adquireix tot el seu sentit en el desenvolupament la Llei 4/2017 d'indústria de les Illes Balears, que té entre les seves finalitats primordials la d'establir les bases sobre les quals desenvolupar la planificació industrial. La Conselleria de Treball, Comerç i Indústria de les Illes Balears, acomplint un dels acords subscrits al començament de la legislatura, va aprovar el 20 de juliol de 2017 l'esmentada llei (BOIB Núm. 7905). Així, el Govern de la Comunitat Autònoma assumeix per primera vegada les competències exclusives en matèria d'indústria que l'article 30.34 de l'Estatut d'autonomia adjudica a la Comunitat Autònoma. S'assumeixen també com a competències exclusives el foment del desenvolupament econòmic i la promoció de la competència, i aquelles en matèria d'R+D+i i desenvolupament científic i tècnic, aspectes en els quals està de nou implicada l'activitat industrial. L'objectiu d'aquesta Llei, elaborada amb la participació dels agents econòmics i socials, és aportar seguretat jurídica, regular el sector i contribuir a establir un marc normatiu que fomenti l'activitat industrial en un intent de contribuir a la diversificació del model productiu balear.

3.3.6. SERVEIS DE L'IDI (INSTITUT D'INNOVACIÓ EMPRESARIAL DE LES ILLES BALEARS)

L'IDI com a Agència de Desenvolupament Regional (ADR) té com a objectiu impulsar el desenvolupament de l'activitat econòmica i empresarial a les Illes Balears, amb criteris de competitivitat, sostenibilitat, reequilibri territorial i sectorial, posant a la disposició dels emprenedors i de les empreses, especialment de la micro, petita i mitja empresa, la informació i els mitjans necessaris per a la seva implantació i per millorar la seva gestió i augmentar la seva competitivitat, bé directament, bé mitjançant la coordinació i la col·laboració amb altres entitats públiques i privades que persegueixin objectius afins.

Els serveis que actualment ofereix, destinats a l'emprenedor i l'empresa són:

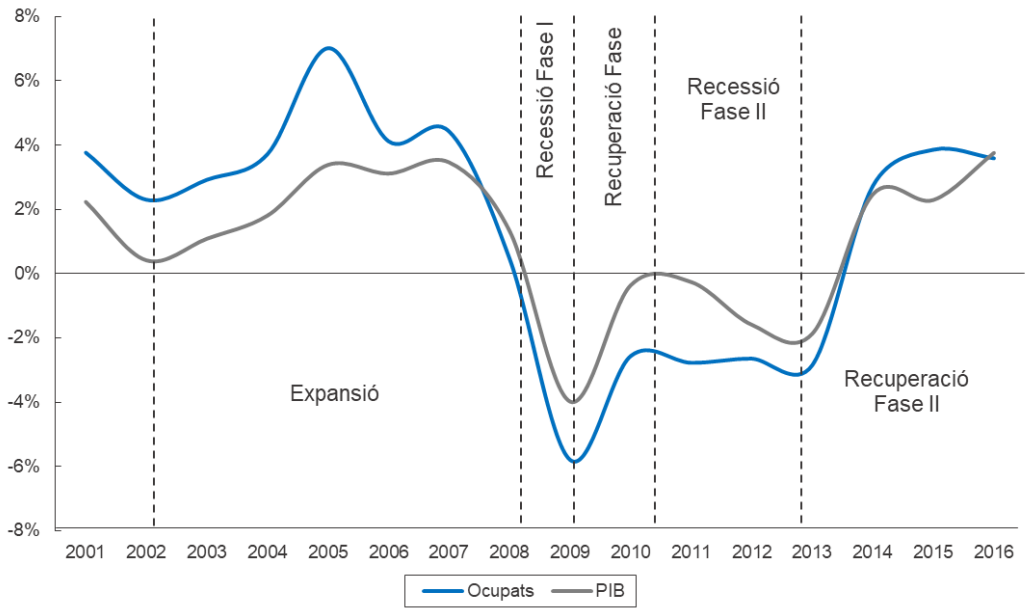
- **Servei de suport a sectors empresarials**: té com a objectiu principal la millora competitiva dels sectors empresarials de les Illes Balears, desenvolupant plans de millora específics. Els plans es realitzen en col·laboració amb ajuntaments, associacions empresarials, centres tecnològics o agents sectorials, seguint una metodologia de diagnosi del sector i necessitats estratègiques, objectius prioritaris, definició de pla d'acció i foment de la cooperació.
- **Servei de finançament i competitivitat**: té com a objectiu principal millorar la competitivitat, productivitat i qualitat del les empreses de les Illes Balears, ajudant en el procés de creixement empresarial.
- **Servei d'internacionalització**: té com a principal objectiu incrementar la base d'empreses exportadores en les Illes Balears. Des de l'IDI s'informa i assessora a les empreses que inicien la seva internacionalització, s'organitzen jornades de sensibilització, es promou la coordinació entre institucions i es fomenta la cooperació entre empreses per accedir més fàcilment als mercats exteriors.
- **Servei de localització empresarial**: pretén posar a la disposició de les empreses sòl, naus, oficines i espais comercials perquè desenvolupin el seu projecte empresarial.
- **Serveis d'informació empresarial i talent**: té com a objectiu ajudar els emprenedors en tot el procés inicial de creació. És un servei que va des de la sensibilització, informació i assessorament en la creació d'empreses.

4. CONJUNTURA I ESTRUCTURA DE L'ECONOMIA BALEAR

4.1. CONJUNTURA ECONÒMICA

La definició d'aquest Pla coincideix amb un context econòmic general favorable, caracteritzat per una trajectòria més estable del PIB balear, que contrasta amb la crisi econòmica i financera que afectà l'Arxipèlag durant el període 2008-2014. L'economia de les Illes Balears va sortir tècnicament de la recessió l'any 2014, exercici en el qual es va registrar un incipient creixement que s'ha anat afermant fins al dia d'avui. Tal i com s'observa al Gràfic 1, després de la sobtada caiguda de la producció l'any 2009, la recessió es va agreujar, especialment durant els anys 2012 i 2013. Així i tot, la segona fase de la recessió va ser de menor intensitat, en part gràcies a la contribució positiva que començà a fer el sector turístic arran de la millora dels mercats emissors internacionals. En termes generals, l'evolució del PIB balear va ser, durant el període recessiu, relativament parella a la de l'economia nacional, si bé un cop encetada la fase de recuperació, l'economia balear s'ha mostrat com una de els economies més dinàmiques de l'Estat.

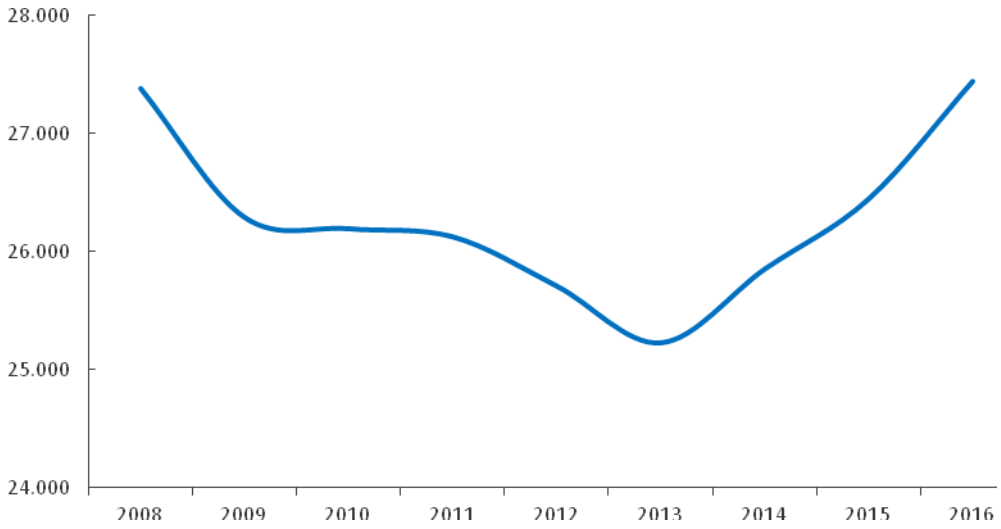
Gràfic 1. Evolució del PIB i de l'ocupació a les Balears, 2000-2016

* Taxes reals de variació anual en percentatges
Font: elaboració pròpia d'acord amb dades de l'INE

En aquest sentit, cal ressenyar que l'economia balear ha aconseguit recuperar el nivell d'activitat i ocupació previ a la crisi econòmica i financera, fet que la converteix en la primera regió que els sobrepassa en el conjunt d'Espanya [vegeu Gràfic 2]. A més, les previsions de creixement de cara als propers exercicis són favorables, ja que s'estima que l'economia seguirà creixent en el 2018 en una forquilla de [2,7% al 3%] segons diferents serveis d'estudis. Aquest pronòstic ve avalat pel comportament mostrat durant el segon trimestre pels indicadors d'activitat utilitzats per mesurar el pols de l'economia balear, doncs la majoria segueix creixent i prop més de la meitat s'accelerà.

Gràfic 2. Evolució del PIB balear a preus reals, 2008-2016

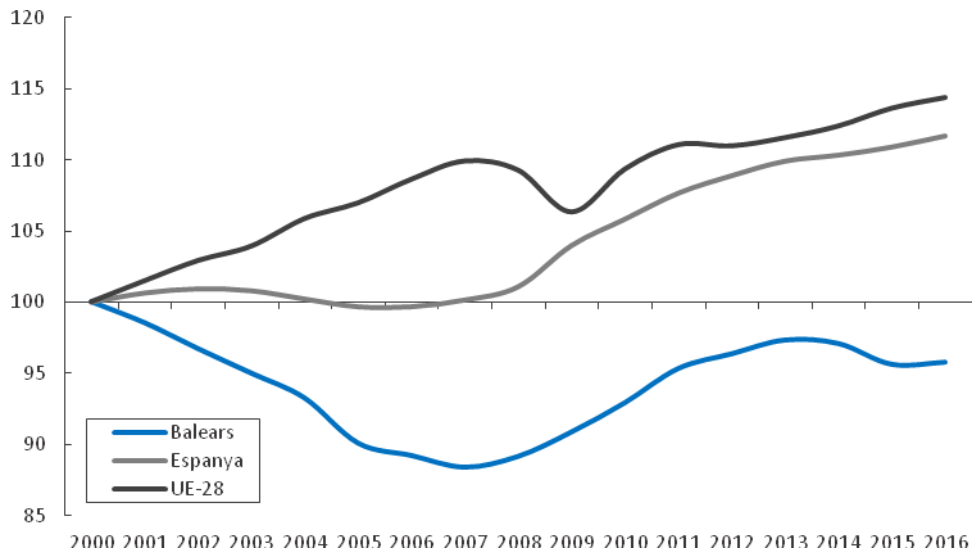
* Dades referents al PIB en milions d'euros constants de 2010 i a l'ocupació en milers.
Font: elaboració pròpia d'acord amb dades de l'INE

Des d'aquesta perspectiva, la reactivació de la inversió observada en els últims mesos té un paper fonamental en l'estabilització del ritme de creixement de l'economia, no solament per l'aportació directa que exerceix sobre el comptador de creixement –doncs en el segon trimestre s'ha mantingut com el component de la demanda agregada que més creix– sinó perquè suposa la materialització de nous projectes que alimenten el creixement de l'economia en el mitjà termini, dotant, així, de major solidesa a l'actual senda de creixement. A més, a això cal afegir les condicions econòmiques favorables de l'entorn caracteritzat per l'absència de pressions inflacionistes, la tranquil·litat del BCE pel que fa al tipus d'interès de referència i la fortalesa de la divisa comunitària, la qual cosa, al costat

del dinamisme dels fluxos turístics i de l'ocupació regional, està contribuint a sostenir el pols del consum privat, en un context en què ja s'han diluït bona part dels vents de cua que van donar suport a la capacitat de despesa de les llars al llarg del passat exercici.

Encara que l'evolució a curt termini és incondicionalment positiva, no es pot ignorar que la construcció segueix actuant de comodí, tal com ja ocorregué en l'anterior fase expansiva, i que l'estructura econòmica balear segueix centrada en la producció de serveis poc intensius en coneixement (67,5% sobre el VAB serveis) i en manufactures d'intensitat tecnològica baixa o mitjana-baixa (49,7% i 33,9% sobre el VAB industrial, respectivament), fet que compromet la productivitat dels processos de producció i, en última instància, la sostenibilitat del ritme de creixement a mitjà termini. No en va, l'ocupació segueix incrementant-se clarament per sobre del creixement agregat de l'economia, confirmant, així, que l'economia continua recolzant-se en un patró de creixement altament depenent del consum i acumulació de recursos com a principal via per mantenir la senda de creixement a curt termini, mentre atorga un rol secundari a l'aprofitament d'aquests [vegeu Gràfic 3]. Aquesta pauta de creació de valor és difícilment sostenible en el temps.

Gràfic 3. Evolució de la productivitat a preus constants, 2000-2016

* Dades en números índex (2000=100)
Font: elaboració pròpia d'acord amb dades de l'INE i l'Eurostat

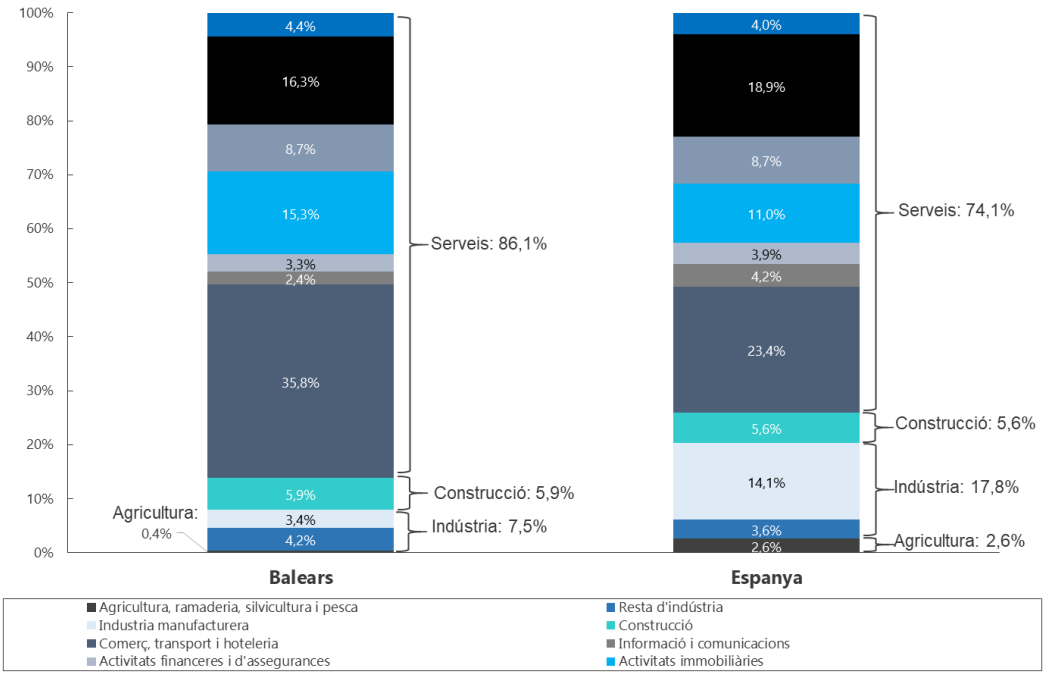
4.2. ESTRUCTURA ECONÒMICA

Des de la delimitació més tradicional de les activitats econòmiques, l'estructura balear se centra, majoritàriament, en la generació de serveis, que en conjunt suposa el 86,1% de l'estructura productiva de l'Arxipèlag [vegeu Gràfic 4]. La majoria d'aquests serveis es troben en una fase de maduresa avançada del seu cicle de vida –com els serveis d'allotjament i restauració, el comerç al detall i a l'engròs i el transport terrestre–, fet que explica, en gran manera, que la provisió de serveis s'efectuï des d'activitats poc intensives en coneixement, atès que els serveis, per definició, més avançats tan sols aporten el 32% del valor afegit del sector, percentatge que es reprodueix idènticament en matèria de força laboral ocupada i que es redueix al 21% en termes de massa crítica empresarial.

Així les coses, els béns i serveis procedents d'altres àmbits d'activitat es distribueixen el 13,8% restant del valor afegit balear, amb unes aportacions que oscil·len des del percentatge, pràcticament residual, que correspon al sector agrari (0,4%) a la quota que representen actualment la construcció (5,9%) i el sector industrial (7,5%). Respecte d'aquest darrer, la generació de valor a les Illes situa la major participació industrial sobre l'agregat regional en la provisió de serveis relacionats amb la indústria energètica –especialment, pel que fa al subministrament d'electricitat, gas i aire condicionat– i la recollida, tractament i valorització de residus, mentre que, des de la indústria manufacturera, tan sols la producció alimentària se situa entre les trenta primeres divisions d'activitat amb una major contribució a l'estructura generadora de valor de l'Arxipèlag.

En termes generals, les manufactures, que suposen prop de la meitat del sector industrial (44,8%), es distribueixen entre petits focus d'activitat, l'aportació dels quals al valor afegit generat pel sector secundari s'efectua, majoritàriament, des de l'elaboració de béns d'intensitat tecnològica baixa (23,4%) –com els aliments i les begudes, la fusta i els mobles, el cuir i el calçat o el tèxtil i la confecció– o mitjana-baixa (15,3%) –com la reparació i instal·lació de maquinària o la fabricació de productes metàl·lics i minerals no metàl·lics. Alhora, la presència d'activitat manufacturera en segments d'intensitat tecnològica mitjana-alta (5,4%) o alta (0,7%), que en conjunt concentra el 10,3% del teixit empresarial industrial i el 9,6% de l'ocupació del sector, es troba lligada, fonamentalment, a la fabricació de material de transport, maquinària i equipament elèctric i productes químics, pel que fa al primer cas i a l'elaboració de productes farmacèutics i informàtics i electrònics, pel que fa al segon.

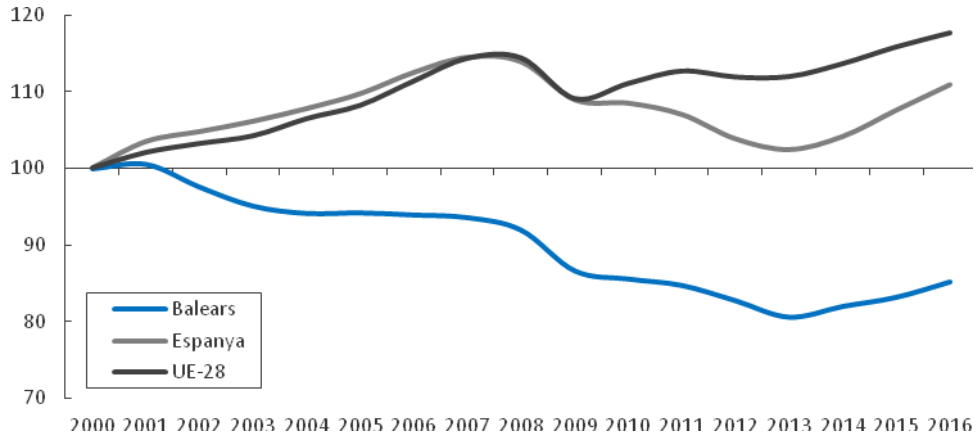
Gràfic 4. Aportació sectorial al VAB d'Espanya i Balears, 2016

Font: elaboració pròpia d'acord amb dades de l'*INE*

És precisament aquesta estructura productiva la que compromet la capacitat de generació de valor, com ho prova el fet que el producte interior brut per habitant s'ha contret al llarg dels darrers setze anys a una taxa real de dos dígits (-14,9%) que contrasta clarament amb l'ascens del conjunt nacional (10,9%) i, especialment, de la UE-28 (17,6%) [vegeu Gràfic 5].

Gràfic 5. Evolució del PIB per càpita a preus constants, 2000-2016

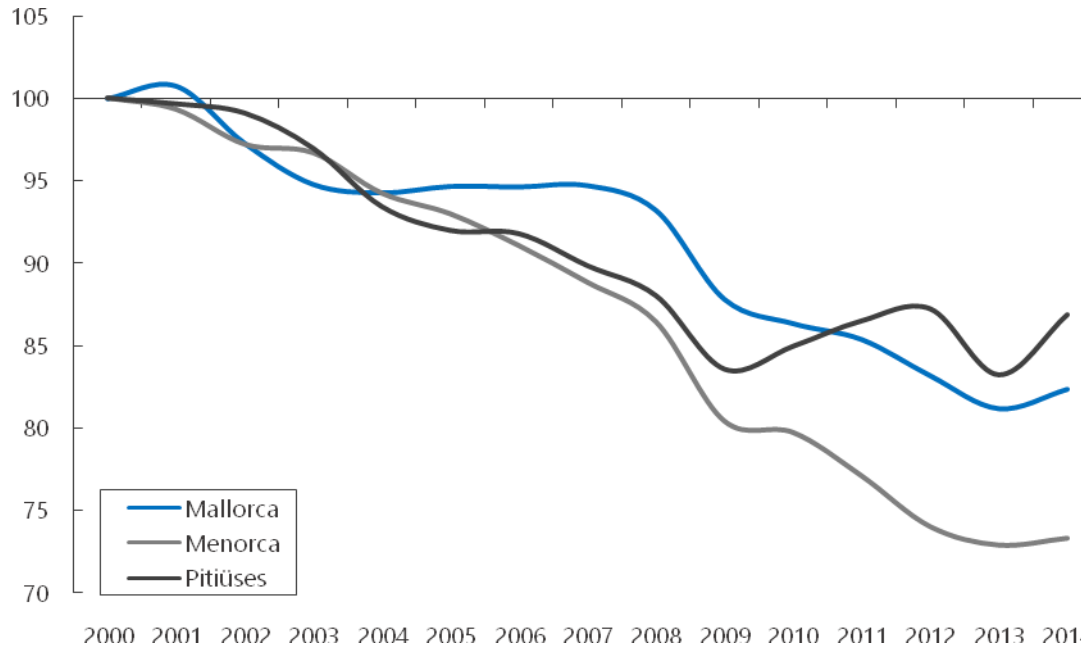

* Dades en números índex (2000=100)
Font: elaboració pròpia d'acord amb dades de l'INE i l'Eurostat

Tant és així que, segons les darreres dades oficials publicades, la renda per càpita balear, actualment xifrada en un total de 24.870 euros per habitant, ha escurçat durant els darrers setze anys el diferencial positiu que tradicionalment manté respecte del territori europeu, de manera que la renda per càpita balear ha incorregut al llarg dels darrers quinze anys en un diferencial negatiu respecte del conjunt de la UE-28 (93,4% vs 119,7%, 2000), que s'amplia encara més si el territori es restringeix als països que comparteixen la moneda única (87,4% vs 106,3%, 2000).

Atenent a l'expressió territorial d'aquests resultats, cal assenyalar que les darreres dades disponibles, confirmen que la minva de la capacitat generadora de valor ha estat comuna a les distintes economies insulars, per tal com els comptadors acumulats es distingeixen únicament per una qüestió d'intensitat de la caiguda real del producte interior brut per càpita, especialment intensa a Menorca (-26,7%), seguida de Mallorca (-17,7%) i d'Eivissa-Formentera (-13,1%) [vegeu Gràfic 6].

Gràfic 6. Evolució del PIB per càpita a preus constants per illes, 2000-2014

* Dades en números índex (2000=100)
Font: elaboració pròpia d'acord amb dades de l'Eurostat

El desafiament de les Balears està, precisament, en l'adaptació de la seva estructura productiva a un marc mundial en permanent moviment, cap a la generació de més béns i serveis i més complexos en una varietat limitada d'activitats que afavoreixi la diferenciació, garanteixi la presència i la posició de l'arxipèlag a les cadenes globals de valor i permeti incrementar la productivitat del sistema regional.

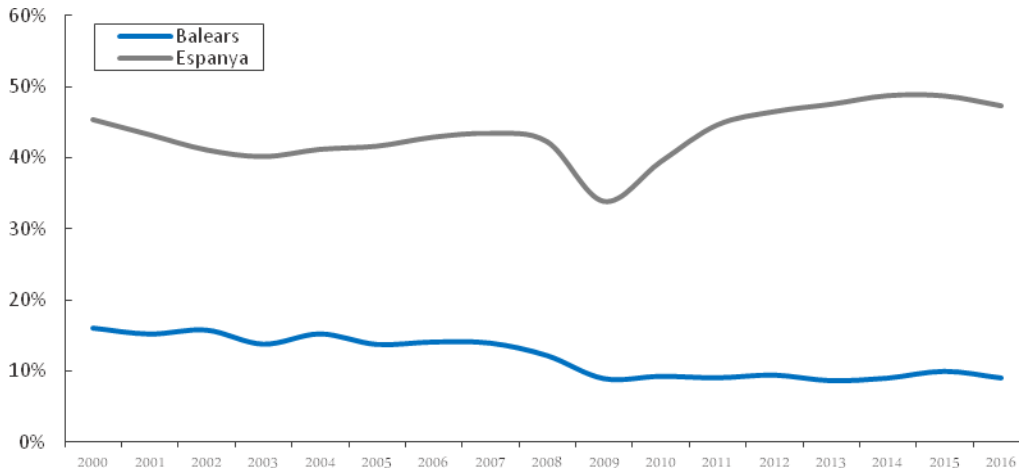
Ja no és suficient que les Illes millorin respecte de si mateixes, sinó que han de fer-ho respecte de l'entorn europeu si desitgen aconseguir els estàndards de benestar de les regions més avançades. Des d'aquesta perspectiva, el mandat general és clar: Balears necessita impulsar la capacitat de produir béns i serveis que satisfacin les exigències del mercat internacional i, al mateix temps, millorar la qualitat de vida de la població local.

Per atendre aquest doble requisit, que emana del paradigma de la competitivitat global, cal reconèixer que des de l'entrada del nou segle el procés generador de rendes en Balears és insuficient per garantir la prosperitat col·lectiva que correspon a l'estadi de desenvolupament aconseguit. Aquest fet, que ha ampliat

els diferencials negatius de renda per càpita respecte de la mitjana europea, coincideix amb les dificultats que presenta l'arxipèlag per millorar la seva posició competitiva respecte de l'àmbit nacional i comunitari.

El disseny del Pla es planteja, doncs, en un context en el qual les dificultats del sistema econòmic balear per augmentar la productivitat[2] i competir amb garanties als mercats globalitzats s'hi afegeixen les dificultats associades al fet insular, que expliquen que la taxa d'obertura al comerç internacional, definida com la suma d'importacions i exportacions sobre el PIB, s'hagi mantingut tradicionalment 30 punts percentuals per sota de la mitjana estatal. De fet, el grau d'importància del comerç exterior de béns en la determinació del PIB balear ha disminuït gradualment fins a situar-se a l'entorn del 10%, probablement per la difícil posició competitiva de les seves empreses, i especialment de la indústria [vegeu Gràfic 7].

Gràfic 7. Evolució de la taxa d'obertura al comerç de béns, 2000-2016

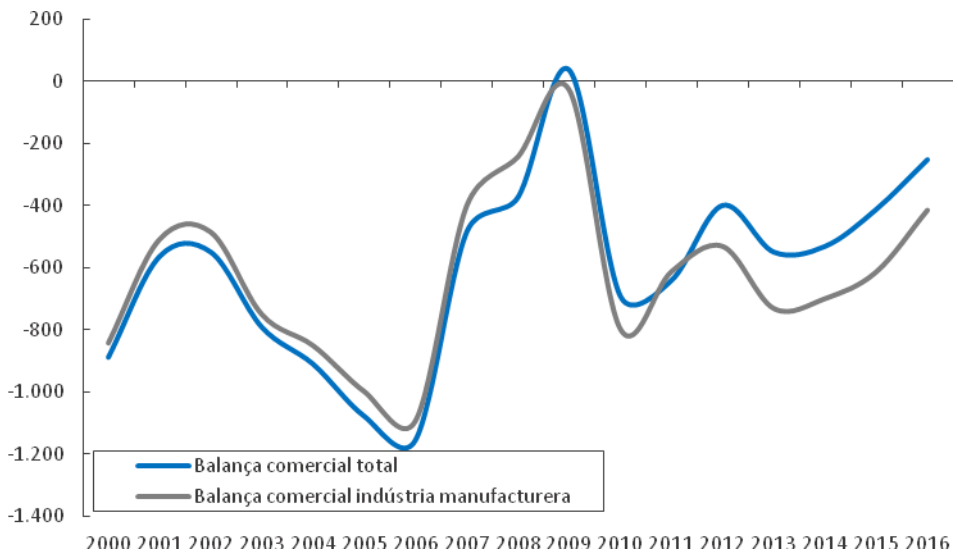

* Dades en percentatges sobre el PIB
Font: elaboració pròpia d'acord amb dades de DATACOMEX i IBESTAT

[2] Aquesta situació, que s'ha traduït en el manteniment de diferencials de productivitat negatius respecte de la mitjana de la UE-28 (89,6% *vs* 91,2%, 2001) i, més encara, respecte dels països que formen part de la zona de l'euro (83,2% *vs* 81,5%, 2000), revela la preferència de les Illes per seguir basant el procés de generació de rendes en un patró d'acumulació de factors productius –com és el treball– enfront d'un patró que prevalgui el seu aprofitament.

Amb tot, la balança comercial de béns de les Illes Balears ha estat tradicionalment deficitària. Aquest desequilibri s'ha aprofundit a partir de l'any 2000 fins a l'inici de la crisi, moment que en que excepcionalment presenta un lleuger superàvit [vegeu Gràfic 8]. En el tancament de 2016, el saldo de la balança comercial registrava un dèficit de 228 milions d'euros. En aquest marc, la indústria manufacturera que fins al 2009 havia estat un suport al saldo comercial ha passat a ser llast, ja que la seva balança desagregada és ara més deficitària que la mitjana de tots els sectors.

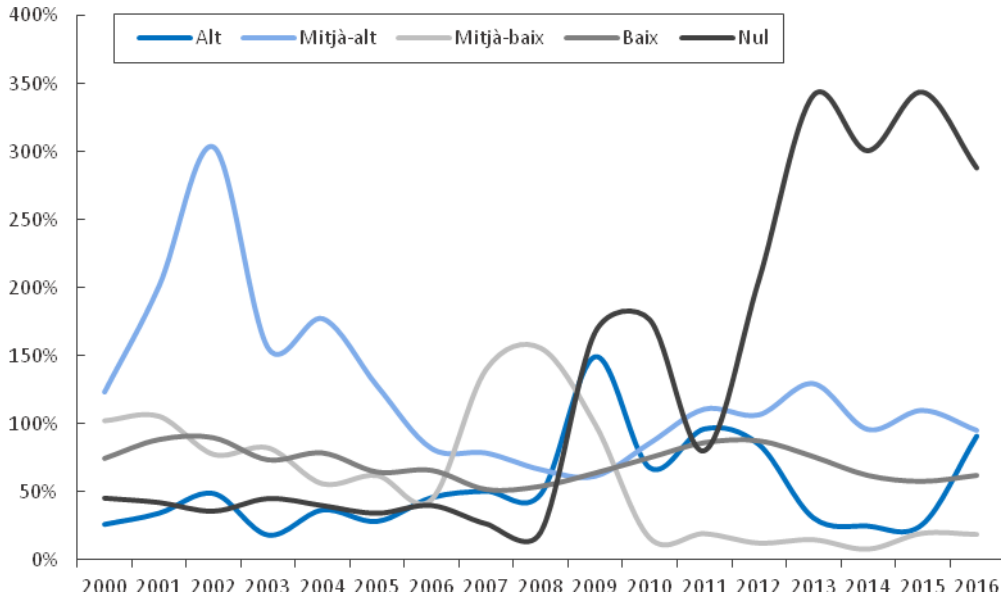
Gràfic 8. Evolució de la balança comercial de béns, 2000-2016

* Saldos en milions d'euros. Font: elaboració pròpia d'acord amb dades de DATACOMEX

En termes de subsectors industrials les taxes de cobertura detallades classificades segons el contingut tecnològic de la producció ofereixen més informació sobre el nivell de puixança internacional de les empreses de les Illes Balears. S'aprecia així una certa dualitat, doncs, l'estructura productiva de la regió està orientada tant a la producció de béns de nivell tecnològic baix –partida en la qual durant diversos anys es van obtenir taxes de cobertura properes al 350%- com a béns de contingut mitjà-alt (activitats de la indústria química, fabricació de material i equip elèctric, fabricació de material de transport i la fabricació d'instruments i subministraments mèdics) que excepte en el cas de la indústria química presenta taxes de cobertura inferiors al 100% [vegeu Gràfic 9].

Gràfic 9. Evolució de la taxa de cobertura de les importacions per nivell tecnològic

* Dades en percentatges sobre el total d'importacions
Font: elaboració pròpia d'acord amb dades d'IBESTAT

4.3. DIAGNÒSTIC DAFO DEL SECTOR INDUSTRIAL[3]

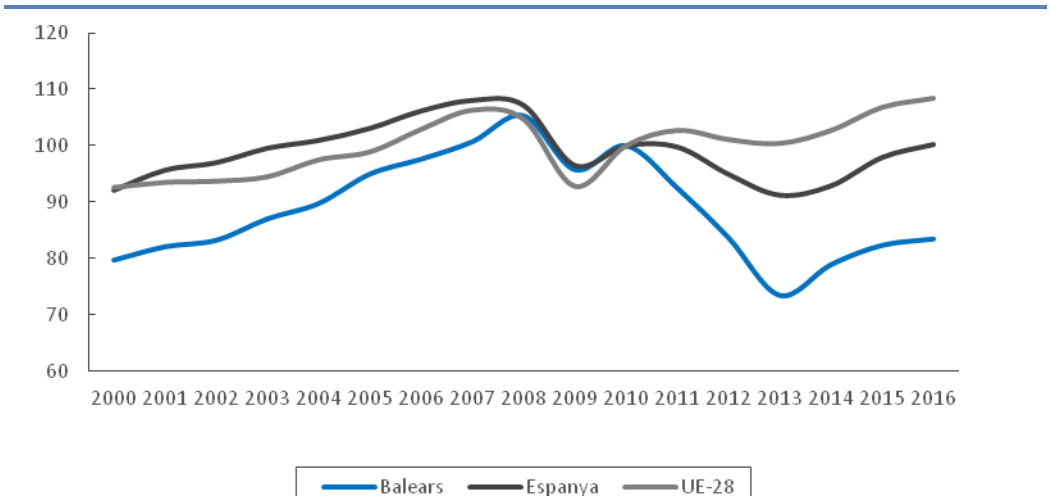
El valor afegit generat per la indústria balear presenta un creixement acumulat des de l'entrada del nou segle (4,7%) significativament inferior al del conjunt de l'economia (18,3%). Aquesta situació, que també es produeix tot i que amb una intensitat menor a nivell nacional (8,9% i 27,1%, respectivament) i europeu (17,1% i 23,2%, respectivament), respon al descens de l'activitat manufacturera (-27,1%), circumstància que contrasta amb l'avanç registrat per aquesta fracció del secundari en l'entorn competitiu més proper a l'Arxipèlag (6,4%, Espanya; 21,9%, UE-28).

D'acord amb aquesta evolució, la indústria aporta actualment el 7,5% del valor afegit brut que es genera a les Illes, un percentatge que es limita al 3,4% en el cas de la indústria manufacturera (-2,2 pp, respecte de 2000). I és que durant els darrers setze anys, aquesta fracció del secundari ha experimentat un declivi

[3] Per a l'elaboració d'aquest apartat s'ha tingut en compte l'i|dossier num.2. Fundació IMPULSA BALEARS. iIdossier. Novembre 2017. Disponible a: http://impulsabalears.org/index.php/ca/recursos/i-publicacions/i-dossiers/dossier-numero-2.

especialment marcat des del principi de la crisi econòmica que se suma a la tendència de progressiva pèrdua del teixit industrial observada des de l'entrada de segle, quan aquest sector encara representava més del 5,6% de la producció. Tot plegat ha alterat la relació de forces productives del sector, atès que la contribució que efectua la fracció manufacturera al conjunt de la indústria es redueix al 44,4%, un percentatge que contrasta, per tant, amb la que havia efectuat a principis de segle (71,1%) i amb la que, actualment, es registra a nivell nacional (79,5%) i europeu (83%).

Gràfic 10. Evolució del valor afegit brut industrial

*Índexs encadenats de volum 2010=100
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE i Eurostat

La indústria ha escurçat, per extensió, la seva contribució a l'ocupació (5,9%, 2016 vs 7,3%, 2006). Una tendència que respon a la reculada que ha experimentat l'activitat manufacturera (-28,9%) amb el qual s'ha desmantellat part del teixit empresarial –especialment durant el trienni 2010-2013 (-10,4%, nombre d'empreses / -8,3%, comptes de cotització)– i s'ha destruït al voltant d'una cinquena part de l'ocupació registrada (-19,6%) en aquesta fracció del secundari. D'aquesta manera, la major part del coneixement productiu industrial es concentra entorn de les activitats orientades a la provisió de subministraments bàsics, com el gas i l'electricitat (31%), la recollida i tractament de residus (16,9%) o la captació, distribució i depuració d'aigua (7,4%), activitats totes elles que, si bé permeten afrontar rellevants reptes d'índole social o ambiental, ofereixen al teixit productiu poques possibilitats de diferenciació.

Taula 4. Distribució de l'ocupació industrial, 2016

	Balears		Mallorca		Menorca		Eivissa		Formentera	
	Pes 2016	Var. pes 2010/2016	Pes 2016	Var. pes 2010/2016	Pes 2016	Var. pes 2010/2016	Pes 2016	Var. pes 2010/2016	Pes 2016	Var. pes 2010/2016
TOTAL INDÚSTRIA*	***5,9%***	***-0,9pp***	***5,8%***	***-0,8pp***	***10,8%***	***-2,2pp***	***4,1%***	***-0,4pp***	***2,1%***	**-0,2pp**
(B) Indústria extractiva	***1,3%***	***-0,3pp***	***1,3%***	***-0,4pp***	***0,5%***	***-0,1pp***	***2,6%***	***0,4pp***	***0,0%***	***-5,5pp***
(C) Indústria manufacturera	***79,8%***	***0,9pp***	***77,7%***	***1,3pp***	***95,5%***	***5,0pp***	***76,6%***	***-7,7pp***	***92,3%***	***-2,2pp***
(10) Indústria de l'alimentació	*15,3%*	*-0,4pp*	*14,3%*	*-0,4pp*	*21,9%*	*2,8pp*	*15,3%*	*-4,2pp*	*23,3%*	*-12,7pp*
(11) Fabricació de begudes	*4,0%*	*0,1pp*	*4,4%*	*0,0pp*	*3,1%*	*1,5pp*	*1,7%*	*-0,5pp*	*2,8%*	*-1,6pp*
(13) Indústria tèxtil	*1,5%*	*0,5pp*	*1,5%*	*0,5pp*	*1,2%*	*0,3pp*	*2,0%*	*0,7pp*	*0,0%*	*0,0pp*
(14) Confecció de peces de vestir	*1,3%*	*-0,1pp*	*1,0%*	*-0,1pp*	*0,5%*	*-0,3pp*	*4,3%*	*-1,2pp*	*4,1%*	*1,9pp*
(15) Indústria del cuir i del calçat	*5,0%*	*-0,4pp*	*2,3%*	*-0,4pp*	*26,6%*	*3,0pp*	*0,2%*	*-0,2pp*	*0,8%*	*-0,4pp*
(16) Indústria de la fusta,..	*5,1%*	*-1,1pp*	*4,7%*	*-0,7pp*	*6,9%*	*-2,5pp*	*5,4%*	*-1,8pp*	*9,9%*	*1,9pp*
(17) Indústria del paper	*0,4%*	*-0,1pp*	*0,5%*	*-0,1pp*	*0,4%*	*-0,1pp*	*0,0%*	*0,0pp*	*0,0%*	*0,0pp*
(18) Arts gràfics i reproducció	*4,3%*	*-0,4pp*	*4,4%*	*-0,2pp*	*2,5%*	*-1,2pp*	*5,4%*	*-1,3pp*	*2,2%*	*-2,2pp*
(20) Indústria química	*0,9%*	*-0,2pp*	*1,1%*	*-0,3pp*	*0,0%*	*0,0pp*	*0,9%*	*0,3pp*	*0,0%*	*0,0pp*
(21) Fabr. productes farmacèutics	*0,5%*	*0,0pp*	*0,6%*	*0,0pp*	*0,0%*	*0,0pp*	*0,1%*	*-0,1pp*	*0,0%*	*0,0pp*
(22) Fabr. pdtes. de cautxú/plàstic	*0,4%*	*0,1pp*	*0,4%*	*0,1pp*	*1,1%*	*0,5pp*	*0,0%*	*0,0pp*	*0,0%*	*0,0pp*
(23) Fabr. pdtes. no metàl·lics	*5,0%*	*-1,6pp*	*5,4%*	*-1,6pp*	*2,4%*	*-2,1pp*	*5,7%*	*-2,1pp*	*3,6%*	*-0,3pp*
(24) Metal·lúrgia; ferro, acer,..	*0,9%*	*-0,3pp*	*0,9%*	*-0,4pp*	*0,6%*	*0,0pp*	*0,8%*	*-0,3pp*	*0,0%*	*0,0pp*
(25) Fabr. pdtes. metàl·lics	*9,0%*	*0,5pp*	*9,1%*	*0,5pp*	*8,0%*	*0,9pp*	*9,5%*	*-1,2pp*	*4,6%*	*0,2pp*
(26) Fabr. pdtes. informàtics, ..	*0,3%*	*0,1pp*	*0,2%*	*0,1pp*	*0,2%*	*0,0pp*	*0,6%*	*0,4pp*	*0,0%*	*0,0pp*
(27) Fabr. de material elèctric	*0,3%*	*-0,1pp*	*0,3%*	*-0,1pp*	*0,3%*	*0,1pp*	*0,0%*	*0,0pp*	*0,0%*	*0,0pp*
(28) Fabr. de maquinària n.c.o.p.	*1,9%*	*-0,6pp*	*2,1%*	*-0,7pp*	*0,8%*	*-0,5pp*	*1,5%*	*0,4pp*	*1,2%*	*-0,2pp*
(30) Fabr. material de transport	*5,6%*	*0,6pp*	*6,1%*	*1,1pp*	*3,2%*	*-0,1pp*	*4,2%*	*-3,6pp*	*1,2%*	*-1,8pp*
(31) Fabricació de mobles	*4,2%*	*-0,2pp*	*4,6%*	*-0,2pp*	*3,3%*	*0,3pp*	*1,7%*	*-0,7pp*	*5,4%*	*1,7pp*

(32) Altres manufactureres	*3,2%*	*0,3pp*	*3,0%*	*0,7pp*	*6,1%*	*-1,0pp*	*1,2%*	*0,3pp*	*0,5%*	*-0,1pp*
(33) Reparació de maquinària	*10,9%*	*4,0pp*	*10,9%*	*3,5pp*	*6,5%*	*3,5pp*	*16,1%*	*7,1pp*	*32,6%*	*11,4pp*
(D) Subministrament energètic	***3,7%***	***-0,7pp***	***4,7%***	***-0,9pp***	***0,1%***	***0,0pp***	***0,1%***	***-0,1pp***	***0,0%***	***0,0pp***
(E) Subministrament d'aigua, sanejament, gestió residus i descontaminació	***15,1%***	***0,1pp***	***16,3%***	***0,0pp***	***3,9%***	***-4,9pp***	***20,6%***	***7,4pp***	***7,7%***	***7,7pp***
(36) Captació, depuració d'aigua	*5,0%*	0,2pp	*5,2%*	*0,6pp*	*1,5%*	*-4,9pp*	*8,3%*	*4,3pp*	*0,0%*	*0,0pp*
(37) Tractament d'aigües residuals	*0,6%*	0,1pp	*0,7%*	*0,1pp*	*0,1%*	*-0,3pp*	*0,3%*	*0,0pp*	*7,7%*	*7,7pp*
(38) Recollida, tractament residus	*9,4%*	-0,2pp	*10,3%*	*-0,7pp*	*2,3%*	*0,3pp*	*12,0%*	*3,0pp*	*0,0%*	*0,0pp*
(39) Activitats descontaminació	*0,0%*	0,0pp	*0,0%*	*0,0pp*	*0,1%*	*-0,1pp*	*0,0%*	*0,0pp*	*0,0%*	*0,0pp*

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IBESTAT *Pes relatiu sobre el teixit empresarial tota

Taula 5. Distribució del teixit industrial, 2016

	Balears		Mallorca		Menorca		Eivissa		Formentera	
	Pes 2016	Var. pes 2010/2016	Pes 2016	Var. pes 2010/2016	Pes 2016	Var. pes 2010/2016	Pes 2016	Var. pes 2010/2016	Pes 2016	Var. pes 2010/2016
TOTAL INDÚSTRIA*	***6,3%***	***-0,6pp***	***6,5%***	***-0,5pp***	***9,1%***	***-0,9pp***	***4,3%***	***-0,3pp***	***2,9%***	***0,0pp***
(B) Indústria extractiva	***6,3%***	***-0,6pp***	***6,5%***	***-0,5pp***	***9,1%***	***-0,9pp***	***4,3%***	***-0,3pp***	***2,9%***	***0,0pp***
(C) Indústria manufacturera	***92,4%***	***0,1pp***	***92,2%***	***0,0pp***	***93,4%***	***-0,6pp***	***92,4%***	***0,8pp***	***100,0%***	***8,0pp***
(10) Indústria de l'alimentació	*15,1%*	*0,5pp*	*14,8%*	*0,7pp*	*17,9%*	*0,4pp*	*14,0%*	*-0,1pp*	*16,7%*	*-9,3pp*
(11) Fabricació de begudes	*3,4%*	*0,0pp*	*3,8%*	*0,1pp*	*1,9%*	*0,0pp*	*1,9%*	*-1,4pp*	*8,3%*	*4,3pp*
(13) Indústria tèxtil	*2,2%*	*0,5pp*	*2,1%*	*0,3pp*	*1,8%*	*0,6pp*	*3,7%*	*2,0pp*	*0,0%*	*0,0pp*
(14) Confecció de peces de vestir	*2,0%*	*-0,2pp*	*1,7%*	*0,0pp*	*0,7%*	*0,4pp*	*5,3%*	*-2,9pp*	*1,7%*	*1,7pp*
(15) Indústria del cuir i del calçat	*3,0%*	*-0,8pp*	*1,5%*	*-0,9pp*	*14,2%*	*0,0pp*	*0,5%*	*0,3pp*	*5,0%*	*5,0pp*
(16) Indústria de la fusta,..	*7,7%*	*-1,4pp*	*7,4%*	*-1,0pp*	*9,6%*	*-3,6pp*	*7,0%*	*-1,8pp*	*13,3%*	*5,3pp*

(17) Indústria del paper	*0,3%*	*-0,1pp*	*0,3%*	*-0,1pp*	*0,7%*	*-0,1pp*	*0,0%*	*0,0pp*	*0,0%*	*0,0pp*
(18) Arts gràfics i reproducció	*5,8%*	*-0,5pp*	*6,1%*	*-0,6pp*	*3,3%*	*0,0pp*	*7,4%*	*-0,8pp*	*0,0%*	*-4,0pp*
(20) Indústria química	*0,0%*	*0,0pp*	*0,0%*	*0,0pp*	*0,0%*	*0,0pp*	*0,0%*	*0,0pp*	*0,0%*	*0,0pp*
(21) Fabr. productes farmacèutics	*0,8%*	*-0,3pp*	*0,8%*	*-0,4pp*	*0,0%*	*0,0pp*	*1,1%*	*0,0pp*	*0,0%*	*0,0pp*
(22) Fabr. pdtes. de	*0,2%*	*0,1pp*	*0,3%*	*0,2pp*	*0,0%*	*0,0pp*	*0,0%*	*0,0pp*	*0,0%*	*0,0pp*
(23) Fabr. pdtes. no metàl·lics	*0,6%*	*0,1pp*	*0,5%*	*0,0pp*	*1,5%*	*0,6pp*	*0,0%*	*0,0pp*	*0,0%*	*0,0pp*
(24) Metal·lúrgia; ferro, acer,..	*5,9%*	*-0,7pp*	*6,1%*	*-0,7pp*	*5,1%*	*-0,8pp*	*5,4%*	*-0,7pp*	*6,7%*	*-1,3pp*
(25) Fabr. pdtes. metàl·lics	*0,6%*	*-0,3pp*	*0,6%*	*-0,3pp*	*0,7%*	*-0,5pp*	*0,4%*	*-0,3pp*	*0,0%*	*0,0pp*
(26) Fabr. pdtes. informàtics, ..	*15,2%*	*0,6pp*	*15,8%*	*0,3pp*	*11,2%*	*1,2pp*	*15,7%*	*1,6pp*	*6,7%*	*-1,3pp*
(27) Fabr. de material elèctric	*0,4%*	*0,2pp*	*0,2%*	*0,1pp*	*0,7%*	*0,2pp*	*1,4%*	*1,0pp*	*0,0%*	*0,0pp*
(28) Fabr. de maquinària n.c.o.p.	*0,3%*	*-0,1pp*	*0,3%*	*-0,2pp*	*0,3%*	*0,0pp*	*0,0%*	*0,0pp*	*0,0%*	*0,0pp*
(30) Fabr. material de transport	*1,1%*	*-0,8pp*	*1,2%*	*-0,9pp*	*0,5%*	*-0,8pp*	*0,9%*	*0,0pp*	*0,0%*	*0,0pp*
(31) Fabricació de mobles	*0,1%*	*0,0pp*	*0,1%*	*0,0pp*	*0,0%*	*0,0pp*	*0,0%*	*0,0pp*	*0,0%*	*0,0pp*
(32) Altres manufactureres	*4,8%*	*-1,6pp*	*5,1%*	*-1,6pp*	*3,5%*	*-1,7pp*	*4,8%*	*-1,9pp*	*0,0%*	*0,0pp*
(33) Reparació de maquinària	*5,8%*	*-1,1pp*	*6,6%*	*-1,5pp*	*4,3%*	*0,5pp*	*1,9%*	*-0,7pp*	*10,0%*	*4,0pp*
(D) Subministrament energètic	***3,1%***	***0,0pp***	***2,8%***	***0,4pp***	***6,3%***	***-1,7pp***	***1,9%***	***0,7pp***	***1,7%***	***-2,3pp***
(E) Subministrament d'aigua, sanejament, gestió residus i descontaminació	***4,9%***	***0,0pp***	***4,8%***	***0,1pp***	***4,9%***	***0,3pp***	***6,0%***	***-0,7pp***	***0,0%***	***0,0pp***
(36) Captació, depuració d'aigua	*2,1%*	-0,1pp	*2,0%*	*0,0pp*	*2,3%*	*-0,5pp*	*3,0%*	*-0,7pp*	*0,0%*	*0,0pp*
(37) Tractament d'aigües	*0,5%*	-0,1pp	*0,6%*	*-0,1pp*	*0,3%*	*-0,3pp*	*0,4%*	*0,0pp*	*0,0%*	*0,0pp*
(38) Recollida, tractament residus	*2,2%*	0,3pp	*2,2%*	*0,1pp*	*2,1%*	*1,1pp*	*2,6%*	*0,1pp*	*0,0%*	*0,0pp*
(39) Activitats descontaminació	*0,1%*	0,0pp	*0,1%*	*0,1pp*	*0,3%*	*0,0pp*	*0,0%*	*0,0pp*	*0,0%*	*0,0pp*

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IBESTAT *Pes relatiu sobre el teixit empresarial tot

Taula 6. Resum de l'anàlisi DAFO

D

- La limitada presència de la indústria
- El retrocés del secundari balear
- La contracció de la producció manufacturera
- La resiliència escassa
- La especialització industrial baixa
- El predominant baix nivell tecnològic
- La participació escassa en el sistema d'innovació
- La dependència elevada dels costos de mà d'obra i matèries primeres
- La baixa productivitat manufacturera
- El retorn magre de la inversió
- El nivell baix de capitalització de l'activitat
- La inversió insuficient.
- L'escassa adopció i ús de les tecnologies de la informació i les comunicacions (TIC)
- El desajust per inadequació de la mà d'obra
- El percentatge baix de titulats de FP
- La presència elevada d'unitats de menor mida
- La concentració elevada en el segment de creixement de la demanda baix
- La presència escassa d'empreses industrials exportadores

A

- La metamorfosi industrial
- El procés generalitzat de deslocalització
- La subcontractació
- La llunyania dels mercats en creixement
- La no recuperació de l'activitat industrial en el curt termini
- Els nous competidors internacionals als mercats naturals de les empreses balears
- Les barreres al finançament per a projectes d'inversió industrial
- El canvi profund en el perfil dels professionals que treballen al sector
- Reducció de l'esperança de vida de les empreses

F

- Les interrelacions nombroses que la indústria manté amb la resta de l'entramat regional
- Les bases de coneixement acumulades
- La presència d'economies d'aglomeració
- La productivitat en què operen algunes branques concretes
- La presència d'activitats intensives en ciència i tecnologia
- La presència dels béns industrials de les Balears
- L'existència d'avantatges comparatius revelats

O

- L'emergència de nous mercats
- El progrés tecnològic
- Irrupció de les cadenes globals de valor
- L'estratègia Europa 2020 de la CE
- La presència de clústers industrials
- L'ampli ventall d'oportunitats al voltant d'altres segments productius, especialment dels serveis
- Les possibilitats de les anomenades 'indústries emergents'
- Ventall ampli d'oportunitats per formar massa crítica i aprofitar les capacitats estratègiques del territori al voltant del sector industrial
- La serviindústria

Font: elaboració pròpia a partir d'i|dossier num.2. Fundació IMPULSA BALEARS.

4.3.1 DEBILITATS

- **La presència limitada de la indústria en el teixit productiu regional:** la indústria aporta actualment el 7,5% del valor afegit brut que es genera a les Illes (-0,3 pp, respecte de 2000), un percentatge que es limita al 3,4% en el cas de la indústria manufacturera (-2,2 pp, respecte de 2000).
- **El retrocés del secundari balear:** el creixement acumulat de la indústria (4,7%) ha estat, durant el període 2000-2016, inferior al d'altres branques insulars (18,3%). [4]
- **La contracció creixent de la producció manufactura**: l'activitat manufacturera ha descendit un 27,1%, durant el període 2000-2016, fet que situa la contribució que efectua al conjunt de la indústria en el 44,4%, percentatge que contrasta amb la que efectuava a l'inici del període (71,1%) i amb la que, actualment, es registra a nivell nacional (79,5%) i europeu (83%).
- **La resiliència escassa**: al llarg del període 2008-2013, la fase recessiva del cicle econòmic va provocar un descens del valor afegit manufacturer (-41,3%) significativament superior al del conjunt de la indústria (-26,9%) i, més encara, al de l'agregat regional (-5,5%), un comportament que també es desmarca en intensitat respecte d'aquesta fracció del secundari a nivell nacional (-18,6%) i europeu (-5,6%). Aquesta situació va desembocar en una caiguda de l'ocupació manufacturera de dos dígits (-28,4%) que situà el retrocés de la indústria (-25,4%) per damunt de la mitjana balear (-13,1%).
- **La baixa especialització industrial**: l'índex d'especialització industrial és el més baix d'entre totes les comunitat autònomes espanyoles (0,237) i un dels més baixos d'Europa (0,209).[5]
- **El predominant baix nivell tecnològic**: la indústria balear manté, així un diferencial negatiu en la concentració de manufactures d'intensitat tecnològica alta i mitjana-alta respecte de l'entramat nacional (-25,2 pp) i europeu (-33,5 pp).
- **L'escassa participació en el sistema d'innovació**: i la reduïda dimensió de les empreses i excessiva fragmentació dels centres tecnològics.
- **L'elevada dependència dels costos de mà d'obra i matèries primeres:** la indústria sotmet la seva contribució potencial a una estructura que genera bona part del valor afegit des d'activitats intensives en l'ús de recursos naturals (36,6%) –com l'alimentació, la fusta, els productes minerals i la metal·lúrgia– o de mà

[4] Dades extretes de la Contabilidad regional de España de l'INE, per a les Balears i Espanya, i d'Eurostat, per a la UE-28. Sèrie temporal 2000-2016.
[5] Les dades fan referència a l'exercici 2016 i s'han calculat a partir de les fonts assenyalades a la nota 4.

d'obra (21,2%) –com el tèxtils, el cuir, el calçat i els mobles– fet que suggereix que destina una fracció major del cost al consum de matèries primeres i, d'altra, que depèn en un major grau del control dels costos laborals per competir.

- **La productivitat manufacturera baixa:** el valor afegit generat per treballador a la indústria manufacturera de l'Arxipèlag se situa al voltant de dues terceres parts de l'anàloga nacional (66,1%) i europea (66,9%).
- **El magre retorn de la inversió:** el retorn de la inversió a la fracció manufacturera se situa, segons el darrer balanç disponible, en el 7,9%, i no assoleix, així, la mitjana del conjunt d'activitats no agràries de les Balears (11,7%), com tampoc ho fan altres branques industrials –com l'energètica (9,4%) o la relacionada amb el subministrament d'aigua i la gestió de residus (11,3%).
- **El nivell baix de capitalització de l'activitat:** la rendibilitat econòmica del teixit manufacturer (4,8%) també es manté per davall de la mitjana industrial (4,9%) i, especialment, de l'agregat regional (6,3%). Aquests resultats responen a que als marges relativament estrets en què opera aquesta fracció del secundari balear (4,6% *vs* 8,5%, indústria; 9% no agrari).
- **Falta de capitalització:** excessiva dependència de l'endeutament bancari i manca de fonts de finançament alternatius al crèdit bancari.
- **La insuficient inversió:** orientada a la millora o ampliació de la base industrial i tecnològica, especialment, a la fracció manufacturera.
  - La dotació de capital tecnològic per treballador a la fracció manufacturera se situa al voltant d'un terç de la mitjana industrial (31,6%) i clarament per sota de la ràtio estatal (56,6%).
- **L'escassa adopció i ús de les tecnologies de la informació i les comunicacions (TIC):** el secundari balear se situa a les darreres posicions de la distribució autonòmica pel que fa a la fracció d'empreses que disposen de pàgina web (72,8% vs 78,9%, Espanya), incorporen especialistes en TIC (17,6% vs 26,5%, Espanya) o utilitzen aplicacions informàtiques per a la gestió de la informació dels clients (10,6% vs 32,4%, Espanya).
- **El desajust per inadequació de la mà d'obra:** l'estructura de qualificacions de la indústria balear revela que el 64,7% de la població ocupada treballa en llocs no adequats al seu nivell formatiu (vs 50,7%, Balears). Aquest elevat percentatge respon, fonamentalment, a la situació d'infraqualificació que afecta al 48,6% dels ocupats, atès que el 55,7% dels llocs de treball de categoria mitjana –el segment majoritari de la demanda laboral– es cobreix amb efectius que compten amb una formació de nivell baix, equivalent com a màxim als estudis obligatoris.

- **El baix percentatge de titulats de FP:** en comparació amb la resta de la UE i de llicenciats o doctorats en enginyeria en comparació amb els països més industrialitzats.
- **La presència elevada d'unitats de menor mida:** la concentració d'unitats que compten amb un màxim de deu assalariats o microempreses (91,3%) es veu agreujada per la incidència de les unitats sense assalariats a càrrec que es dona a les Illes (45,7%).[6]
- **La manca de dimensió empresarial** per assumir amb garanties projectes innovadors d'àmbit global i afrontar els reptes d'un mercat global.
- **La concentració elevada en el segment de creixement de la demanda baix:** la producció manufacturera orientada a activitats de creixement de la demanda baix (40,9%) –com l'alimentació, el tèxtil, el cuir i el calçat o els mobles– o mitjà-baix (26,4%) –com la metal·lúrgia, el paper i les arts gràfiques o la fabricació de productes metàl·lics, de plàstic o cautxú–, motiu pel qual és susceptible de projectar-se majoritàriament a mercats subjectes, per definició, a més competència i menys rendibilitat. [7]
- **L'escassa presencia de empreses industrials exportadores:** segons els darrers registres oficials disponibles, de les 1.456 empreses donades d'alta com a exportadores de béns, tan sols 257 operen des de l'àmbit de la indústria. D'aquesta manera, el teixit industrial que ven part de la seva producció a l'exterior es limita al 10,7% de les empreses amb assalariats del secundari balear, el percentatge més reduït de la distribució autonòmica (21,6%). Al mateix temps, la intensitat exportadora de les empreses també és laxa, per tal com l'import mitjà de les vendes a l'exterior per unitat empresarial (0,43 M€) s'erigeix en el segon més baix del conjunt nacional (5,78 M€).[8]

[6] Dades del Directorio Central de Empresas, a 1 de gener de 2016, de l'INE, per a les Balears i Espanya, i d'Eurostat per a la UE-28 corresponents a l'exercici 2014.
[7] Les dades procedeixen d'i|especialització i corresponen a l'exercici 2015. Fundació IMPULSA BALEARS. iIespecialització. Novembre 2017.
[8] Dades extretes de les estadístiques de la Secretaria d'Estat de Comerç (Datacomex), corresponents als exercicis 2006 i 2016.

4.3.2 FORTALESES

- **Les interrelacions nombroses que la indústria manté amb la resta de l'entramat regional:** tant des d'enrere –amb el subministrament d'energia i matèries primeres–, com cap endavant –amb els serveis logístics o postvenda a empreses i consumidors.
- **Les bases de coneixement acumulades**: [9]
  - El coneixement productiu industrial al voltant de les activitats orientades a la provisió de subministraments bàsics, com el gas i l'electricitat (31%), la recollida i tractament de residus (16,4%) o la captació, distribució i depuració d'aigua (7,4%), permeten afrontar reptes rellevants d'índole social o ambiental.
  - Les bases de coneixement productiu més àmplies respecte de l'entramat regional europeu en alguns segments manufacturers, tal com ho demostra l'índex d'especialització a través de l'ocupació registrada a la indústria del cuir (1,319), les begudes (1,157) i, en menor mesura, la reparació i instal·lació de maquinària i equip (1,076), ofereixen al teixit productiu oportunitats de diferenciació.
- **La presència d'economies d'aglomeració:** El major grau d'especialització manufacturera en els municipis d'interior altament connectats amb les xarxes de comunicació viària principals, com és el cas de Lloseta (5,802), Petra (4,956), Binissalem (4,854), Consell (4,544) o Vilafranca de Bonany (3,773), a Mallorca i Ferreries (8,595) o Alaior (3,692), a Menorca.[10]
- **La productivitat en què operen algunes branques concretes**:
  - Dins de la indústria manufacturera, la indústria del tèxtil, el cuir i el calçat opera amb productivitats superior (126,3%) a les de l'entramat regional europeu.
  - Fora de la indústria manufacturera, la productivitat balear supera en aquest cas la mitjana d'ambdós entorns competitius (107,3% i 113,8%, respectivament).
- **La presència d'activitats intensives en ciència i tecnologia:** el valor afegit manufacturer que prové de la fabricació d'equips informàtics, elèctrics o òptics i d'un determinat tipus de material de transport se situa en el 10,8%.
- **La presència dels béns industrials de les Balears a l'exterior:** a través de l'obertura a un total de 174 mercats diferents, un portfolio comercial que s'ha ampliat significativament al llarg de la darrera dècada (143 mercats, 2006). Aquest

[9] Dades de valor afegit extretes de la *Contabilidad regional de España* de l'INE. Dades d'afiliació d'empreses i treballadors a la Seguretat Social publicades per l'Ibestat.
[10] Les dades procedeixen d'i|especialització i corresponen a l'exercici 2015. Fundació IMPULSA BALEARS. iIespecialització. Novembre 2017.

procés ha demostrat una aposta clara per reforçar la condició de l'entorn europeu com a principal plaça de destinació, atès que els països de la zona de l'euro absorbeixen aproximadament la meitat de les vendes (48,1% vs 32,9%, 2006).

- **L'existència d'avantatges comparatius revelats:** especialment, en alguns dels béns generats des dels segments més tradicionals del secundari, com el calçat amb la part superior de cuir natural –que assumeix una concentració a la cistella exportadora insular més de dotze vegades superior a la que presenta a l'anàloga espanyola (12,30)–, les imitacions de perles o pedres precioses (8,31), la bijuteria (6,28), la sal (6,26), el calçat amb la part superior tèxtil (4,03), els mobles (4,11), els perfums i aigües de tocador (3,49), la joieria (3,26), el vidre bufat o estirat (3,20) i, en una menor mesura, les pedres precioses (1,36).[11]

4.3.3 AMENACES

- **La metamorfosi industrial:** intenses mutacions econòmiques, socials i tecnològiques afecten significativament a la realitat industrial de tots els territoris, les Balears incloses, atès que alteren d'una manera notable la forma de concebre i abordar els processos d'aprovisionament, producció i comercialització del sector.
- **El procés generalitzat de deslocalització:** o *offshoring* de l'activitat industrial a països de baix cost, de creixent participació de països emergents en l'economia industrial.
- **La subcontractació o *outsourcing*** de determinats serveis o parts del procés productiu.
- **La llunyania dels mercats en creixement**.
- **La no recuperació de l'activitat industrial** en el curt termini.
- **Els nous competidors internacionals als mercats naturals de les empreses balears:** dia a dia apareixen nous competidors i noves activitats econòmiques transversals que s'allunyen dels plantejaments sectorials lineals i independents.
- **Les barreres al finançament** per a projectes d'inversió industrial.
- **El profund canvi en el perfil** dels professionals que treballen en el sector.
- **Reducció de l'esperança de vida de les empreses:** la complexitat de l'entorn, la competència i la pròpia evolució de les indústries i activitats, redueixen cada dia que passa aquesta "esperança de vida" i dificulten la sostenibilitat dels

[11] Les dades procedeixen d'i|exporta i corresponen a l'exercici 2016. Fundació IMPULSA BALEARS. iIexporta. Desembre 2016.

avantatges competitius adquirits a cada moment, exigint una contínua revisió i desenvolupament de nous avantatges.

4.3.4 OPORTUNITATS

- **L'emergència de nous mercats:** Es preveu que, l'any 2025, 4.200 milions de persones consumiran béns i serveis de classe mitjana, 1.800 més que en 2010. L'any 2025 el consum mundial serà de 49 bilions d'euros, 20 bilions d'euros més que en 2010, i el 70% de la demanda mundial de béns manufacturats es realitzarà en economies en desenvolupament.
- **El progrés tecnològic:** propiciada per la irrupció de les noves tecnologies, com la digitalització dels processos productius, el desenvolupament de la intel·ligència artificial i la robotització, les noves possibilitats de producció associades a la impressió 3D o l'explotació del big data, entre altres. Tots aquests avanços, sigil·losos en essència però poderosos en intensitat, generen el que es coneix com a Indústria 4.0.
- **Irrupció de les cadenes globals de valor:** la creixent fragmentació vertical de la producció de béns industrials aporta nous reptes però també un ampli ventall de noves oportunitats que permeten reorientar l'especialització industrial i els fonaments productius que la sustenten a través de la projecció exterior.
- **L'estratègia Europa 2020 de la CE:** la qual afecta positivament a l'impuls del sector industrial, específicament en matèria d'innovació, l'agenda digital i adaptació de les qualificacions als nous llocs de treball.
- **La presència de clústers industrials:** la indústria forma part de 37 dels 47 'traded clusters' definits per l'*European Cluster Observatory*, de la Comissió Europea, com a entorns productius proclius a la competència exterior, la innovació i la remuneració de salaris més elevats.[12]
- **L'ampli ventall d'oportunitats al voltant d'altres segments productius, especialment dels serveis:** des d'aquest punt de vista, cal considerar la influència sobre l'ocupació industrial que, actualment, exerceixen clústers com el del transport marítim (11,2%), el clúster de tecnologia de la informació i instruments analítics (0,2%) o el clúster del transport i la logística (0,1%).

[12] Dades procedents d'i|clúster referides a l'exercici 2016. Fundació IMPULSA BALEARS. iClúster. Juliol 2017. Disponible a: http://impulsabalears.org/index.php/ca/recursos/i-eines/i-clúster.

- **Les possibilitats de les anomenades 'indústries emergents':** aquestes agrupen clústers que incorporen un potencial d'interrelació elevat i, per tant, nombroses oportunitats de descobrir cadenes de valor noves o reconfigurar radicalment les cadenes de valor existents. En aquesta línia, nou de les deu indústries emergents definides, d'acord amb les megatendències globals, per *l'European Cluster Observatory* reconeixen participació industrial i, per tant, obrin noves vies a la generació de nous béns i serveis lligats al secundari balear. A tall d'exemple, la indústria representa, actualment, pràcticament la meitat de la massa crítica acumulada al voltant de les indústries mediambientals (43,8%), una indústria emergent que combina la presència de manufactures d'intensitat tecnològica baixa (xapes i taulells de fusta, articles de paper i cartró) i mitjana-baixa (ciment, acer, aliatges de ferro i ceràmica) amb altres d'intensitat tecnològica superior (components electrònics, òptica, equip fotogràfic, distribució i control elèctric) i serveis intensius en coneixement (enginyeria i R+D en biotecnologia).
- **Ampli ventall d'oportunitats per formar massa crítica i aprofitar les capacitats estratègiques del territori al voltant del sector industrial:** des de l'associacionisme i la creació de xarxes, el desenvolupament de processos de clusterització o l'establiment de dinàmiques de transferència de coneixement entre el sistema d'innovació i el teixit empresarial.
- **La serviindústria:** les indústries també consumeixen i produeixen serveis. Així, les activitats de pre i de postproducció, com la innovació, el disseny i el màrqueting, poden generar més valor que la producció del bé tangible.

5. TENDÈNCIES I REPTES

La Direcció General d'Indústria i l'IDI han dut a terme una reflexió sobre la situació del sector industrial que serveix com a referència per a la planificació de polítiques recollides en aquest Pla. Les anàlisis s'han centrat a identificar tendències i canvis de l'economia global amb impacte sobre la nostra indústria i comprendre millor els factors de diferenciació i de desavantatge competitiu del nostre teixit industrial. El contrast d'aquestes reflexions ha portat a la definició de cinc reptes als quals s'intenta donar resposta amb el Pla i amb altres iniciatives estratègiques del Govern.

TENDÈNCIA OBSERVADA----------	REPTE ASSOCIAT
És cada vegada més difícil per a les empreses i els territoris mantenir els avantatges competitius.	• **COMPETITIVITAT SOSTENIBLE:** cal impulsar la millora de la productivitat de les empreses de manera permanent, com a única via per mantenir/generar avantatges competitius i valor per a la pròpia empresa i per a la seva societat.
La globalització és una realitat per la qual la competència i les oportunitats de negoci es produeixen a nivell mundial. Com a conseqüència, les cadenes de valor s'han fragmentat, oferint múltiples alternatives d'aprovisionament, producció a nivell global.	• **INTERNACIONALITZACIÓ:** cal abordar la immersió internacional per part de les empreses industrials, des de l'ambició global i la permanent adaptació a la realitat local de cada mercat (en termes de qualitat, disseny o nivell de tecnificació dels productes/serveis).
Cada vegada més, els avanços tecnològics es converteixen en veritables elements de potenciació de la competitivitat a través de la seva aplicació transversal a les indústries tradicionals.	• **ACCELERACIÓ TECNOLÒGICA I INNOVACIÓ:** cal incorporar coneixement científic i tecnològic a les empreses per generar més valor, a través de nous productes i formes de produir.
La creixent mobilitat internacional de personal qualificat ha portat amb si una autèntica "carrera global pel talent" que comportarà canvis en la manera d'entendre i gestionar les organitzacions. Les organitzacions de futur estaran basades en les persones o no seran.	• **CAPITAL HUMÀ:** Cal desenvolupar esquemes d'atracció, millora i retenció de talent, acostament a universitats i a centres de formació professional, capacitació permanent, etc.
La demanda evoluciona: si els consumidors demanen a les empreses productes, serveis amb noves prestacions i una atenció cada vegada més personalitzada, els governs els demanen solucions integrals a les seves	• **ESPECIALITZACIÓ:** en l'àmbit industrial es produeix una ascendent especialització que exigeix accedir de manera eficient a recursos naturals (matèries primeres i energia), físics (infraestructures, equipaments, maquinària, etc.) i

necessitats de mobilitat, energia, aigua, etc. i compromisos de llarg termini amb el seu territori.

Dia a dia apareixen nous competidors i noves activitats econòmiques transversals que s'allunyen dels plantejaments individuals i sectorials, i alteren cadenes de valor completes i fragmenten les cadenes de valor entre competidors.

Els escenaris de futur exigeixen a les empreses estratègies duals: d'una banda gestionar el present (pervivència) i d'altra, preparar-se pel futur (integrar eficaçment en els seus processos de negoci innovació, tecnologia, automatització, robòtica, Internet, disseny, màrqueting-venda, etc.).

tecnològics (coneixement) en un context de creixent escassesa i rivalitat d'aquests recursos i capacitats.

- **POLÍTICA CLÚSTER (COL·LABORACIÓ INTRA I INTERSECTORIAL):** cal dotar a les empreses d'espais i eines de col·laboració, com els clústers, per guanyar dimensió i multiplicar, així, les capacitats de fabricació d'innovació, comercialització, inversió, internacionalització, etc.

- **COMPLEXITAT:** Cal incorporar noves capacitats de vigilància, anticipació i definició d'estratègies avançades d'alt valor afegit (i organitzacions) adaptades a la realitat regional.

6. ENTORNS PRODUCTIUS PRIORITARIS

En el marc d'aquest Pla, s'han identificat i definits, així mateix, entorns productius prioritaris per a la política industrial de les Illes Balears, en els quals el Govern orientarà les seves accions. La definició d'aquests entorns productius prioritaris parteix del *Mapping de clúster de les Illes Balears,* elaborat per la Conselleria de Treball, Comerç i Indústria conjuntament amb l'IDI, el passat novembre del 2016. A saber:

1. INDÚSTRIA DEL TURISME: explotació hotelera; intermediaris turístics; transport de passatgers; oci.	Comprèn les indústries basades en l'experiència. És a dir, tot allò que envolta el turisme, l'esport i la creativitat funcional, la cultura, i la comunicació.
2. INDÚSTRIA AUXILIAR DE TURISME: producte i distribució *foodservice*; serveis de tecnologia i consultoria aplicada al turisme; construcció i equipament hoteler; serveis a residents estrangers; hàbitat.	Comprèn tots els agents que treballen per desenvolupar solucions per a una industria turística més sostenible, des de les infraestructures físiques i fins als serveis TIC i de consultoria.
3. INDÚSTRIA DE LA CONSTRUCCIÓ I SERVEIS RELACIONATS: construcció i serveis relacionats; materials de construcció.	Comprèn les empreses constructores pròpiament dites, les empreses industrials que són proveïdores de les empreses constructores.
4. INDÚSTRIA DE L'ALIMENTACIÓ: producte alimentari; producte gourmet.	Comprèn tota la cadena de valor, des del sector primari i la primera transformació fins a la distribució, el *retail* i la restauració, passant per la indústria alimentària clàssica.
5. INDÚSTRIA DE LA MODA: Calçat i complements; Tèxtil; Bijuteria.	Comprèn principalment les indústries que conceptualitzen i fabriquen productes on el disseny té un paper fonamental. Es tracta principalment dels sectors de la moda i l'hàbitat.
6. INDÚSTRIA DE LA SALUT I QUALITAT DE VIDA	Comprèn les indústries de la salut, biofamarcia,, nutrició i cosmètica i tot allò relacionat amb l'atenció al pacient (proveïdors de salut, centre de diagnòstic i tractament, transport sanitari). També s'inclouen serveis de suport (centres de recerca i de formació).
7. INDÚSTRIA NÀUTICA	Comprèn dos negocis en el vessant industrial: la construcció d'embarcacions i el *repair & refit* (reparació, manteniment i transformació).
8. INDÚSTRIA CULTURAL	Comprèn les indústries que es dediquen a l'elaboració, distribució o comercialització de productes culturals, com les que es dediquen a la producció, distribució o comercialització d'espectacles en directe.
9. INDÚSTRIA TECNOLÒGICA	Les empreses del sector TIC integren activitats tant relatives al sector industrial (fabricació de components) com dels serveis (comerç a l'engròs d'equips TIC, edició de programes, telecomunicacions, etc.)

D'aquesta enumeració d'entorns o sectors prioritaris, la Conselleria de Treball, Comerç i Indústria identifica com a **sectors industrials estratègics** aquelles activitats amb una alta especialització, valor afegit, potencial de creixement i un component industrial elevat. A més, alguns d'ells són sectors considerats tradicionals a les Illes Balears.

Concretament, són:

a) **El sector nàutic** i aeronàutic (construcció, reparació i manteniment d'embarcacions i d'aeronaus)

b) El sector **moda** (format per calçat, bijuteria i joieria i indústria tèxtil)

c) El sector **hàbitat**

d) El sector **agroalimentari** (processament d'aliments i begudes)

e) El sector de la **indústria cultural**

f) El sector **tecnològic**

7. OBJECTIUS

7.1. OBJECTIU GENERAL

Aquest Pla té el seu fonament jurídic en la Llei 4/2017, de 12 de juliol, d'indústria de les Illes Balears (BOIB núm. 88 de 20 de juliol de 2017), el qual estableix la necessitat de realitzar un pla director de política industrial entès com el document que estableix les línies generals i directrius bàsiques de la Política industrial de la Comunitat Autònoma.

L'objectiu general del Pla, tal i com recull l'esmentada Llei 4/2017, de 12 de juliol, a l'article 17 és *potenciar el desenvolupament de l'activitat industrial, augmentant els paràmetres de productivitat, competitivitat i qualitat, com a via per contribuir a l'establiment d'un patró econòmic basat en el creixement sostenible i creació de llocs de treball de qualitat.*

7.2. OBJECTIUS ESPECÍFICS

Per al compliment d'aquest objectiu general, l'article 15 de l'esmentada Llei 4/2017, de 12 de juliol, desplega, entre altres, 9 objectius específics:

a) Crear les condicions necessàries per a la implantació i la creació d'empreses que permetin la regeneració del teixit industrial de les Illes Balears, en particular d'empreses vinculades a la tecnologia, al coneixement i a la creativitat.

b) Impulsar la innovació i el desenvolupament tecnològic, especialment promoure la R+D+i i les tecnologies que precisa la indústria de les Illes Balears, i afavorir la seva aplicació i la difusió dels seus resultats dins del teixit industrial de les Illes Balears.

c) Fomentar la internacionalització de l'empresa.

d) Millorar la qualificació professional, tècnica i empresarial que permeti la ràpida adaptació de les empreses i del seu personal als canvis tecnològics, organitzatius i gerencials, en particular mitjançant la formació permanent.

e) Aconseguir una assignació eficient dels recursos públics, prestant especial atenció a aquells sectors més rellevants per al desenvolupament de la Comunitat Autònoma.

f) Estimular la captació d'inversions que suposin un reforç estructural del teixit industrial de les Illes Balears.

g) Fomentar la cooperació entre empreses.

h) La creació i el manteniment de l'ocupació de qualitat.
i) Desenvolupar actuacions per evitar les deslocalitzacions empresarials.

8. POLÍTIQUES HORITZONTALS DE COMPETITIVITAT

En un intent de contribuir a que la indústria balear trobi el seu espai competitiu en el marc d'una economia global, el desenvolupament i implementació d'aquest Pla aspira a contribuir a la generació d'un ecosistema dinàmic que fomenti el creixement de les empreses i l'ocupació industrial en condicions de competitivitat internacional i productivitat. L'aproximació a la política industrial en l'era de la transformació digital i la globalització es basa no tant en factors de demanda sinó en generar un ecosistema dinàmic a través de la conceptualització de les Illes Balears com a territori intel·ligent, en el qual els aspectes clau per garantir la pervivència i el desenvolupament industrial se centren en aquells aspectes relacionats amb la creació de valor (i no de cost) com a base del desenvolupament econòmic i social de l'arxipèlag.

Per això, es necessiten construir capacitats de lideratge i col·laboració publicoprivada que, des d'una visió sistèmica, abordin de forma integral, i no únicament centrada una visió de les empreses com a ens aïllats o individuals, els reptes estratègics als quals s'enfronta la indústria balear.

Amb tot, d'acord amb l'objectiu general i els objectius específics que s'han enunciat a l'apartat anterior i el reptes que s'endevinen per al sector industrial en el futur, el Pla contempla 6 polítiques horitzontals de competitivitat de llarg recorregut que aspiren a accelerar la transformació del entorns productius considerats prioritaris cap a activitats i models de negoci de més valor afegit. Aquestes són:

1. **Innovació**, com a font de generació de coneixement i de transformació d'aquest en valor econòmic i social;
2. **Internacionalització**, com la millor garantia per diversificar els riscos i millorar la competitivitat global de les empreses;
3. **Inversió,** pública i privada, com a palanca de competitivitat per a l'impuls a R+D+i, la generació i transferència de tecnologia i coneixement, i el desenvolupament d'infraestructures i projectes estratègics;
4. **Sofisticació empresarial**, sobretot clusterització, com a palanca per superar el model de valor basat a "fabricar bé" i integrar eficaçment en els processos de

producció, innovació, tecnologia, automatització, robòtica, Internet, disseny, servei i màrqueting-venda;

5. **Capital humà**, com a palanca per disposar no només de força laboral sinó de les capacitats i habilitats que demanden el processos productius i obrir, paral·lelament, la possibilitat a noves estratègies de gestió de persones per oferir oportunitats de desenvolupament professional i creació de valor compartit.
6. **Finançament,** com a palanca transversal a totes les polítiques horitzontals, per a la millora contínua de la competitivitat.

9. EIXOS I LÍNIES D'ACCCIÓ

En un intent d'assolir el objectius fixats a l'apartat setè, es detalla a continuació el conjunt de les accions encaminades a fixar les condicions necessàries perquè els agents econòmics insulars, en especial les empreses, s'orientin cap a la consecució real i efectiva dels reptes enunciats a l'apartat cinquè. Així mateix, tot i el caràcter horitzontal que s'atorga a les polítiques de competitivitat que es detallen a l'apartat vuit, es fa una menció especial a les polítiques d'internacionalització i capital humà. En total, es tracta de 19 eixos estratègics i un total de 78 línies d'acció.

9.1. COMPETITIVITAT SOSTENIBLE

La competitivitat d'un bé o d'un servei depèn de l'eficiència del procés de producció, ja que això condueix a increments de la productivitat i, amb ella, la millora de la posició relativa d'una regió. Una part de l'èxit per aconseguir aquest avantatge competitiu és substituir la simple acumulació de factors productius per l'aprofitament més intensiu dels mateixos, així com reequilibrar el pes dels diferents tipus de factors dins del total.

Atesa la naturalesa dels inputs de la indústria manufacturera balear, destaquen els recursos naturals i la mà d'obra sobre l'ús tecnològic. De fet, les activitats industrials intensives en l'ús de recursos naturals representen més d'una tercera part del valor afegit manufacturer, i les intensives en mà d'obra més d'una cinquena part. En canvi les activitats que utilitzen més la ciència i la tecnologia aporten l'11% del total de VAB, una xifra que es troba per sota de la mitjana espanyola.[13]

[13] Dades procedents d'i|dossier num.2. Fundació IMPULSA BALEARS. iIdossier. Novembre 2017. Disponible a: http://impulsabalears.org/index.php/ca/recursos/i-publicacions/i-dossiers/dossier-numero-2.

En l'anàlisi de la productivitat per cada factor, el valor afegit per treballador de la indústria manufacturera de les Illes Balears està per sota de la mitjana del conjunt de les activitats. Concretament, les dades de la comptabilitat nacional revelen que la primera està a un nivell de tres quartes parts de la productivitat total de l'economia i, en comparació amb Espanya i la Unió Europa, se situa al voltant de dues terceres parts. Aquest fet succeeix únicament en el sector secundari, ja que la productivitat del factor treball de les Illes està en mitjana per sobre de l'espanyola i europea.

Així les coses, en línia amb l'objectiu 7.2.a., el Pla donarà suport a la continuïtat d'aquells projectes empresarials que, malgrat la seva situació actual, poden ser viables en el context competitiu global. Es desenvoluparan, així, mesures orientades a la reestructuració d'aquests i a la implantació de noves activitats industrials basades en la recuperació de l'esperit industrial i el decidit suport a l'economia productiva intel·ligent com a motor de desenvolupament.

Concretament s'actuarà en:

EIX----------	LÍNIA D'ACCCIÓ ASSOCIADA
I. SUPORT A NOUS PROJECTES INDUSTRIALS	**1. Crear un programa de suport a la creació de noves empreses, a través de l'acceleració industrial i tecnològica i estratègies de coinversió:** **1.1.** Donar suport a les empreses noves, en els moments inicials de la seva vida, per garantir i accelerar-ne el seu creixement en els entorns productius definits com a prioritaris. **1.2.** Cooperar amb capital privat en estratègies d'inversió compartides (convenis i protocols amb xarxes de business angels i fons privats de capital llavor i capital de desenvolupament). **1.3.** Engegar un servei de suport a projectes empresarials industrials a través de la creació d'una acceleradora industrial. **2. Crear un programa d'avals tècnics i financers per a PIMES tractores des de la potenciació d'ISBA a través de l'ampliació del seu capital i de la seva capacitat per a la concessió d'avals, particularment per a projectes de creixement industrial i per a la creació i consolidació de nous projectes emprenedors de caràcter industrial.**

	3. Facilitar l'entrada en processos de recerca, innovació i internacionalització, d'una manera més regular i integral. **4. Donar suport a la diversificació industrial i empresarial en sectors en creixement, tals com: serveis d'assessorament, serveis comercials i financers avançats, economia verda i desenvolupament urbà intel·ligent (smart cities), serveis en línia i iniciatives innovadores en el sector primari.**
II. INTER I INTRA EMPRENEDORIA	**5. Llançar un programa de suport específic a l'intraemprenedoria o a l'emprenedoria corporativa (que integri i reforci les iniciatives en marxa, i desenvolupi noves accions amb participació d'empreses tractores, amb el suport de l'IDI per a la seva execució i en organitzacions clústers per a la seva dinamització).** **6. Ajudar a les empreses actualment existents a agafar dimensió, consolidar avantatges competitius, economies d'escala i garantir l'accés a recursos més especialitzats; tots aquests aspectes, claus per a la seva transformació productiva.**
III. REESTRUCTURACIÓ D'EMPRESES AMB DIFICULTATS	**7. Posar en marxa instruments financers per impulsar la reestructuració empresarial:** **7.1.** Convenir amb entitats financeres per reforçar el finançament de PIMES i autònoms (circulant inclòs). **7.2.** Creació d'un fons de capital de risc específic de suport a la participació de treballadors en la propietat de l'empresa. **8. Creació de programes d'assessorament per ajudar a les empreses amb reestructuració i a la transmissió empresarial:** **8.1.** Col·laborar amb els jutjats mercantil, en la tramitació d'EROS i el paper dels creditors concursals, aportant visió de negoci o solucions adaptades. **8.2.** Facilitar i assegurar la transmissió empresarial i la continuïtat de les empreses que es troben en risc de tancament, bé per la jubilació/desmotivació dels seus actuals titulars o bé per la baixa rendibilitat del negoci. **8.3.** Realitzar l'assessorament per a la presa de participació de propietat en empreses per part de treballadors.

IV. MILLORA DE L'ENTORN INSTITUCIONAL I SIMPLIFICACIÓ ADMINISTRATIVA

9. Creació de sistemes de finestreta única per millorar la coordinació i simplificació administrativa :

9.1. Augmentar la coordinació d'organismes de l'administració autonòmica de manera que es redueixin els costos administratius de gestió. A aquest efecte, s'implementarà un únic centre gestor de les ajudes en matèria industrial, empresarial i d'innovació entre totes les administracions.

9.2. Simplificar tràmits amb el reforç dels sistemes de finestreta única per a la creació d'empreses, la generalització de l'ús de la declaració responsable en la tramitació de llicències i autoritzacions, l'ús de la tramitació electrònica, la creació d'un punt d'atenció a l'emprenedor, o la creació d'un sistema de finestreta única empresarial i carpetes digitals. Harmonitzar i racionalitzar els procediments administratius incloent-hi la definició dels criteris d'interpretació i d'aplicació així com l'eliminació de duplicitats competencials, en línia amb l'establert en les recomanacions de l'informe del Fòrum Institucional de Qualitat en el sector públic per a la tramitació administrativa en la creació d'empreses.

9.3. Eliminar barreres administratives al creixement.

10. Dur a terme tasques de representació i adequació proactiva de regulació i programes europeus en competència i creixement.

11. Dur a terme una avaluació contínua d'actuacions sectorials de finançament d'alt impacte, en col·laboració amb clústers.

12. Transformar l'IDI en una Agència de Desenvolupament Regional, dotant-lo dels recursos necessaris per complir la seva missió i desenvolupament de part del Pla Industrial.

9.2. INTERNACIONALITZACIÓ

El fenomen de la globalització ha impulsat el comerç mundial i, al seu torn, ha permès la fragmentació vertical dels processos de producció, especialment en la indústria. D'acord a l'anàlisi realitzada per la Fundació Impulsa, l'intercanvi internacional de béns intermedis representa dos terços de les exportacions mundials, registre similar al de les Illes Balears, però per sobre de la mitjana espanyola. No obstant, la poca orientació internacional de les manufactures de l'Arxipèlag es reflecteix en la balança comercial, que ha presentat històricament un dèficit pel que fa a no cobrir les exportacions a les importacions de manufactures. Alhora, no cal obviar que pràcticament la meitat de les exportacions de la indústria manufacturera balear es ven a països de la zona euro i més del 70%, a Europa. L'exportació a Amèrica s'ha reduït visiblement en l'última dècada a causa de la crisi econòmica.

Per això, convençuts de l'existència de marge per a una major obertura de la nostra economia i l'oportunitat de diversificar mercats d'exportació, es proposa reforçar el suport a l'exportació i internacionalització progressiva del teixit empresarial com un dels elements de millora de la competitivitat imprescindibles per créixer des de l'ambició global i la permanent adaptació a la realitat local de cada mercat (en termes de qualitat, disseny o nivell de tecnificació dels productes/serveis).

Concretament, es proposa:

EIX----------	LÍNIA D'ACCIÓ ASSOCIADA
V. PROMOCIÓ EXPORTADORA	**13. Reforçar els programes i incentius de suport a la internacionalització en els seus diferents vessants: exportació, implantació comercial i establiment de centres productius.** **14. Donar suport a la cooperació interempresarial com a estratègia d'accés als mercats globals i diferenciació.** **15. Accions de suport a sectors i clústers per reforçar el posicionament internacional de béns i serveis.** **16. Promoció exterior (missions). Finançament i cooperació internacional i multilateral.** **17. Accions de finançament i cooperació internacional i multilateral: informació, accés a finançament multilateral, adequació d'eines de finançament per a internacionalització (avals)**

VI. CAPTACIÓ D'INVERSIÓ ESTRANGERA	**18. Potenciar una imatge de regió atractiva per a la implantació d'inversions, sobre la base de les fortaleses i senyes d'identitat.** **19. Desenvolupar, en col·laboració amb la resta d'institucions, mesures que incentivin la implantació d'inversions i que atreguin l'assentament d'empreses amb capacitat per complementar l'actual teixit productiu, generar valor i crear ocupació.**

9.3. ACCELERACIÓ TECNOLÒGICA I INNOVACIÓ

La productivitat és una magnitud que està directament relacionada amb la intensitat tecnològica del producte, de manera que la fabricació de béns intensius en tecnologia (com ara els equips informàtics o els productes farmacèutics) presenta majors rendiments del factor treball. Aquest fet explica el dèficit de productivitat que presenta la indústria balear, ja que aquesta se centra en la producció de béns amb intensitat tecnològica baixa o mitjana-baixa. Per això en línia amb l'objectiu 7.2.b i 7.2.h i el manteniment de l'aposta per la R+D+i –sota criteris d'excel·lència, especialització i transferència de resultats a les empreses– i afavorint ofertes de major valor afegit –a través de la innovació tecnològica i no tecnològica–, el Pla aspira a superar els índex actuals d'inversió en R+D+i per part de les PIMES, motiu pel qual orientarà la xarxa d'innovació actual a les seves necessitats, i es potenciaran i desenvoluparan centres tecnològics annexos, que s'han d'erigir en veritables unitats de desenvolupament externes per aquelles PIMES que no poden incorporar-les. Concretament s'actuarà en:

EIX----------	LÍNIA D'ACCIÓ ASSOCIADA
VII. RENOVACIÓ I INVERSIÓ EN EQUIPAMENT	**20. Incentivar la renovació i adquisició d'equipament, tals com sistemes d'impressió digital, sistemes de producció distribuïda, gestió automatitzada d'estocs, adquisició i instal·lació d'ERP i altres eines informàtiques, disseny assistit per ordinador, etc.**
VIII. IMPULS A LA INDÚSTRIA 4.0	**21. Acompanyar les empreses en l'elaboració de plans específics de digitalització industrial, incloent-hi l'elaboració de metodologies d'autodiagnòstic, formació del capital humà en competències digitals, serveis d'assessoria especialitzada en transformació digital i elaboració de plans d'actuació intraempresa. Per a això se signarà i potenciarà un conveni amb el Ministeri d'Economia, Indústria i Competitivitat en un intent de garantir tant l'usabilitat de l'eina d'autodiagnòstic digital avançada (HADA) com la**

	participació d'indústries de les Balears en la iniciativa Industria Connectada 4.0. 22. Sensibilitzar a través de tallers, seminaris i sessions formatives i informatives sobre l'evolució de la indústria 4.0, els habilitadors digitals i els seus beneficis, incloent-hi anàlisi de tendències, presentació de nous processos i productes, masterclass, visites d'estudi, i elaboració de materials informatius sobre les tendències en indústria 4.0.
IX. IMPULS DEL DISSENY COM A ELEMENT INNOVADOR I DIFERENCIAL	23. Fomentar la incorporació del disseny com element de modernitat i millora competitiva de les empreses industrials de les Illes Balears. Es promocionaran, així, de forma agrupada els productes d'empreses amb caràcter industrial d'alt valor afegit.
X. COOPERACIÓ EMPRESARIAL I LA COL·LABORACIÓ PUBLICOPRIVADA EN MATÈRIA R+D+I	24. Col·laborar en el desenvolupament d'iniciatives empresarials i industrials innovadores. En aquest sentit, és important assenyalar no només el procés de clusterització en marxa, sinó també el foment de la cooperació publicoprivada i privada-privada, a través de l'establiment d'incentius per al desenvolupament de projectes conjunts. 25. Fomentar la compra pública innovadora per promoure que les PIMES venguin la seva tecnologia més innovadora als diferents nivells de govern. 26. Desenvolupar infraestructures específiques en matèria d'I+D tecnològica i d'innovació empresarial, tant en empresa com en producte. En col·laboració amb els clústers, es desenvoluparan acords específics amb els departaments universitaris per a l'engegada de projectes d'I+D+i en els àmbits específics de desenvolupament industrial. 27 Cercar l'elaboració d'acords de cooperació amb els centres tecnològics existents en el conjunt de l'Estat i que siguin de referència en els entorns productius prioritaris, promovent la realització d'iniciatives de col·laboració publicoprivades. 28. Potenciar el treball de la Fundació BIT i del ParcBit, facilitant l'engegada d'iniciatives d'innovació industrial en col·laboració amb els clústers. 29. Desplegar iniciatives de cooperació empresarial en matèria d'innovació, a través d'una línia específica de suport a aliances i consorcis d'innovació en la qual participin una o més empreses industrials. El suport es materialitzarà en les fases primerenques del desenvolupament del procés innovador, permetent així superar les barreres inicials degudes al risc dels diferents projectes presentats. 30. Realitzar els estudis pertinents per avaluar la conveniència d'establir a Illes Balears un Centre Tecnològic propi, que atengui a les necessitats d'innovació previstes en el marc del procés de clusterització.

9.4. CAPITAL HUMÀ I OCUPACIÓ DE QUALITAT

La indústria balear s'enfronta al repte de l'ocupació, la formació i la qualificació dels seus recursos humans. D'entrada, bona part de la indústria tradicional s'enfronta a un repte generacional, fruit d'unes plantilles amb edats elevades i que plantegen la necessitat del relleu per se, però també la del relleu assegurant un transvasaments dels coneixements emprats. És, per tant, necessari millorar la qualificació en sectors claus per al desenvolupament productiu de l'economia de les Illes. D'altra banda, existeix una relació causal directa i positiva entre qualitat en la contracció i productivitat. Així, impulsar fórmules de contractació indefinida, per contraposició a la precarietat laboral, esdevé un camí segur per millorar la competitivitat de la nostra indústria.

Quant a la formació, la població ocupada en el sector industrial de Balears està, en paral·lel al global de la població ocupada balear, esbiaixada respecte a la del conjunt de l'Estat, amb un major percentatge de població activa amb formació elemental i secundària no especialitzada, i un menor grau de titulats superiors. Aquesta diferent composició de la qualificació formativa del capital humà industrial contribueix a un desajustament entre l'oferta i la demanda de qualificacions industrials. Malgrat l'evidència d'una important concentració en activitats industrials de nivell tecnològic mitjà-baix, també és cert que la infraqualificació d'una part dels treballadors obri el camp per la necessitat de la qualificació dels seus treballadors. En aquest sentit, existeix un marge d'actuació que s'ha d'afrontar des de la formació professional per a l'ocupació, especialment en el camp de la formació per a ocupats, tant per a treballadors com per a empresaris. En efecte, la gestió del talent i la formació del capital humà no ha de referir-se només a la formació tècnica necessària per al treball industrial, sinó també a les capacitats gerencials i de direcció de quadres intermedis i líders empresarials, ja que la capacitat d'abordar processos industrials més sofisticats i de major valor afegit pressuposa a més un important lideratge des de la direcció de les empreses.

Així les coses, en línia amb l'objectiu 7.2.c i 7.2.g., el Pla persegueix:

EIX----------	LÍNIA D'ACCIÓ ASSOCIADA
I.FORMACIÓ ROFESSIONAL I PER A ESOCUPATS	31. Potenciar l'oferta de formació professional inicial de cicles formatius de grau mitjà i superior de l'àmbit industrial, ajustant-lo a les demandes territorials. 32. Incloure entre els sectors preferencials d'oferta de formació professional per a l'ocupació del SOIB tots els industrials. 33. Potenciar, a través del SOIB i la DG Formació Professional i Formació del Professorat, els programes de formació dual en els entorns productius industrials definits com a prioritaris. La participació en aquests programes haurà d'estar supeditada al compromís de contractació (segons conveni de referència) d'un percentatge significatiu de l'alumnat, sempre segons les condicions econòmiques de les empreses i de l'economia en general. 34. Fomentar la cultura emprenedora en els diferents nivells educatius i formatius, dirigida a les persones joves i al professorat. 35. Dinamitzar el capital humà per escometre els mercats internacionals: mòduls d'internacionalització als cicles d'EF, beques d'internacionalització, global training, contractació de professionals.
II. FORMACIÓ ROFESSIONAL PER A REBALLADORS OCUPATS	36. Impulsar la formació per a treballadors ocupats, tant sectorial com intersectorial, com una font indispensable de requalificació i millora de la competitivitat del teixit industrial. 37. Millorar la formació per a alts directius de les empreses industrials, millorant les seves competències i habilitats de gestió, la seva professionalització i l'adquisició d'eines de gestió necessàries per a l'adaptació de la indústria de Balears a les noves tendències en matèria d'innovació industrial i indústria 4,0. En aquest àmbit, es proposen acords de col·laboració amb escoles de negocis i amb la UIB per al desenvolupament de formació executiva en matèries relacionades amb les àrees de millora identificades en el Pla. 38. Impulsar els processos de reconeixement de l'experiència professional com a vies per facilitar la qualificació del capital humà en l'àmbit industrial.
III. FOMENT DE OCUPACIÓ DE UALITAT	39. Impulsar oficines d'intermediació laboral del SOIB específiques per als sectors industrials més emergents, com ara el nàutic. 40. Incentivar la contractació de joves mitjançant la figura del contracte de relleu com a fórmula per assolir el relleu generacional. 41. Incentivar la contractació indefinida en els sectors industrials tradicionals i estratègics com a fórmula de millora de la productivitat d'aquestes empreses. 42. Incentivar la contractació indefinida com a factor d'atracció d'inversions industrials noves. 43. Desplegar a través del SOIB programes específics de requalificació i recol·locació en els casos dels EROS.

9.5. ESPECIALITZACIÓ

Les infraestructures industrials són imprescindibles per a l'especialització de la producció industrial. Les característiques específiques de la Comunitat Autònoma fan que els principals factors limitadors per a l'especialització de la producció industrial siguin:

a) L'absència de sòl industrial econòmicament competitiu.
b) Les infraestructures de transport.

Alhora, la intervenció en matèria d'eficiència energètica i de recursos a les illes té un doble sentit: en primer lloc, mitigar el desavantatge comparatiu que suposa l'estructura energètica de les Illes, que encareix l'accés a l'electricitat i als recursos naturals per a la producció industrial, i en segon lloc, afavorir el compliment dels objectius internacionals en matèria de canvi climàtic i reducció d'emissions de gasos d'efecte hivernacle. Per a això, es proposa, en coordinació amb la Direcció General d'Energia del Govern les Illes Balears:

EIX----------	LÍNIA D'ACCIÓ ASSOCIADA
. INFRAESTRUCTURES	**44. Desenvolupament d'una política de millora de l'accessibilitat al sòl industrial:** **44.1.** Recuperar l'estudi del mercat del sòl industrial desenvolupat per l'IDI, afavorint l'ús intensiu dels polígons industrials existents, a través de serveis de suport a la localització, el foment de l'ocupació de les naus actualment existents, i l'intercanvi d'informació sobre les oportunitats del mercat del sòl industrial. **44.2.** Fomentar la reubicació d'activitats industrials als polígons, a través d'incentius específics d'adaptació i trasllat. **44.3.** Obrir línies d'ajudes per al trasllat a sòl industrial des de zones urbanes i per a l'adquisició de sòl industrial mitjançant entitats com ISBA. **44.4.** Establir amb els ajuntaments una línia de col·laboració i d'intercanvi d'informació amb l'objectiu de conèixer la situació del sòl industrial, les seves possibilitats d'ocupació, i la revisió de les normes subsidiàries per a un millor aprofitament d'aquest. Entre les mesures a desenvolupar es contemplen les següents: - Creació del Sistema d'Informació Geogràfica de sòl industrial com a eina de planificació i realització és actuacions. - Treball coordinat amb els Ajuntaments per diagnosticar la situació del sòl industrial en termes d'ocupació, comptant amb el suport dels Agents de Desenvolupament Local. Foment de la gestió pública del sòl industrial.

	Lloguer de naus industrials per part d'ens públics. Control del compliment dels usos industrials de conformitat amb les matives de cada polígon. **Millora de les infraestructures de transport i optimització logística:** **45.1.** Impuls de convenis amb ports per millorar la competitivitat de la tra indústria (autoritats portuàries relacionades amb les Illes Balears). **45.2.** Col·laboració en matèria de transport, amb l'objectiu de millorar el ema de distribució i reducció del temps de lliurament. **45.3.** Creació de plataformes conjuntes de compra. Millora de les operacions ogística. **45.4.** Fomentar i optimitzar els punts de transport intermodal de rcaderies.
RECURSOS ENERGÈTICS	**46. Facilitar i potenciar l'accés al finançament per a l'engegada de plans d'eficiència energètica que permetin quantificar estalvis específics d'energia. L'accés als plans d'eficiència energètica es desenvoluparà a través de l'atorgament de garanties, o altres fórmules de finançament compatibles amb les normes del mercat únic. Entre els projectes elegibles es comptaran amb projectes de renovació de maquinària industrial, millores en els aïllaments i climatitzacions de les plantes industrials, procés d'eficiència logística que permetin reduir el cost energètic del transport i l'emmagatzematge, etc.** **47. Fomentar l'engegada de projectes d'autogeneració energètica a través de les tecnologies més apropiades, amb l'objectiu de reduir l'exposició a les fluctuacions dels mercats, a través de les següents mesures:** - Instal·lació de sistemes d'autoconsum. - Generació de xarxes d'autoconsum industrial - Foment de la cogeneració i de l'aprofitament de l'energia produïda en el procés industrial a través de xarxes de calor. **48. Fomentar l'ús de sistemes intel·ligents de gestió energètica, que siguin capaços d'adequar l'oferta energètica amb els perfils de demanda de consum energètic industrial. Per a això es treballarà en la generació de xarxes intel·ligents capaces de millorar l'eficiència en el cicle generació-transport-consum amb finalitats industrials, tals com agregadors de demanda.** **49. Fomentar a través de la informació i l'assessorament, modalitats de contractació innovadores que permetin rebaixar el cost de la factura energètica, tals com l'ús d'empreses de serveis energètics o l'engegada de mecanismes de contractació bilateral entre productors i consumidors.** **50. Realitzar accions de formació, informació i sensibilització tals com jornades, seminaris, publicacions, sobre els avantatges de l'eficiència energètica tant per al compliment dels compromisos internacionals en matèria de canvi climàtic com en la millora de la competitivitat industrial.**

9.6. POLÍTICA CLÚSTER (COL·LABORACIÓ INTRA I INTERSECTORIAL)

En línia amb l'objectiu 7.2.f, el Pla persegueix donar suport a la diversificació de la indústria cap a nous entorns productius (clústers) sobre la base de la combinació de les capacitats o les bosses de coneixement existents i noves tecnologies convergents.

El treball en clúster permet a aquelles empreses que comparteixen reptes estratègics la superació de barreres competitives determinades per la seva reduïda dimensió sobre la base d'actuacions i projectes de col·laboració. Per això es proposen:

EIX----------	LÍNIA D'ACCIÓ ASSOCIADA
XVI. CLUSTERITZACIÓ	**51. Rellançar l'estratègia de clústers industrials centrada a respondre a les necessitats de formació, desenvolupament tecnològic, internacionalització i de cooperació.** **52. Adequar la política de clusterització establint prioritats i nous sistemes de finançament amb major implicació empresarial.** **53. Llançar un programa de Clústers emergents, que tendrà com a principals objectius promoure l'emergència de clústers industrials amb la massa critica suficient en termes de dimensió de mercat, cadena de valor i nombre de socis, rellevància a nivell regional i orientació europea i global. Els clústers podran utilitzar la marca associada al programa i participar en projectes d'orientació estratègica, formació, tutoria en matèria de cooperació internacional i d'innovació, així com formar part d'activitats de *networking* a nivell nacional i internacional.** **54. Jornades inter-clúster per trobar idees i col·laboracions creuades entre diferents clústers i sectors i detectar i treballar sobre aliances i oportunitats amb altres clústers arreu del món.**
XVII. ORGANITZACIONS CLÚSTERS	**55. Ajuts a la dinamització de les organitzacions clústers.** **56. Serveis d'assessorament a clúster managers per garantir la màxima professionalització i eficàcia en la seva gestió.** **57. Actualització i avaluació dels objectius de les organitzacions clústers establint un pla d'evolució. Nous decrets reguladors.** **58. Desenvolupament de la línia de col·laboració entre organitzacions clústers, per al desenvolupament d'una innovació tecnològica alineada amb Estratègia d'Especialització Intel·ligent (RIS·3)** **59. Reforçar el paper de les organitzacions clúster com a agents de promoció de la cooperació interempresarial, impulsant projectes concrets de cooperació que impliquin compartir un compte de resultats propi.**
XVIII. INDÚSTRIES EMERGENTS	**60. Identificar i potenciar indústries emergents** **61. Articular mecanismes de col·laboració amb els clústers per generar actuacions que impactin en la cadena de valor completa, des de la R+D fins al mercat, incloent-hi estratègies de dimensionament coordinació i/o convergència.**

	62. Acció proactiva i focalitzada d'atracció en àmbits prioritaris vinculats a l'Estratègia d'Especialització Intel·ligent.

9.7. COMPLEXITAT

Transitar en la necessària transformació productiva de la indústria balear obliga a incorporar a la reflexió estratègica les dimensions de vigilància, anticipació i internacionalització que permetin comprendre i aprofitar les diferents amenaces i oportunitats.

EIX----------	LÍNIA D'ACCIÓ ASSOCIADA
XIX. VIGILÀNCIA ESTRATÈGICA	**63. Creació d'un sistema de vigilància industrial en matèria de competitivitat:** **63.1** Elaborar un mapa de riscos per tal de disposar d'una bona diagnosi de les situacions de risc empresarials en els entorns productius definits com a prioritaris en l'intent d'anticipació. **63. 2** Crear un observatori industrial, en coordinació amb els clúster i els agents representatius, encarregat de realitzar estudis, i recopilar i sistematitzar la informació necessària per a un correcte seguiment de la realitat industrial en la comunitat autònoma. **64. Creació d'un sistema de vigilància industrial en matèria d'energia:** **64.1** Mantenir actualitzat un inventari del sòl vacant, amb l'objectiu de tenir una visió precisa dels nivells d'ocupació dels diferents polígons industrials, les seves característiques, i la idoneïtat d'incorporar-hi activitats industrials en els mateixos. **64.2** Desenvolupar diagnòstics específics de consum energètic, afavorint la realització d'auditories energètiques que permetin conèixer els nivells i naturalesa dels diferents consums energètics de la indústria. **64.3** Monitoritzar indicadors de consum i eficiència energètica juntament amb altres indicadors de competitivitat previstos. **64.4** Analitzar i proporcionar assistència tècnica professionalitzada en els àmbits clau per al creixement empresarial. El programa es realitzarà a través de la certificació de consultors professionals especialitzats que treballaran conjuntament amb les indústries en l'elaboració i implementació d'accions dirigides a derrocar les barreres tècniques, financeres o estratègiques que impedeixen el creixement empresarial. L'Administració Autonòmica finançarà fins a un 75% dels costos associats al projecte d'estudi i implementació. **65. Donar suport a operacions de concentració empresarial, afavorint l'assistència legal, tècnica i estratègica necessària per a la realització de fusions i adquisicions entre PIMES industrials.**

66. Elaborar i mantenir un mapa de competències del capital humà del sector industrial, identificant fortaleses i febleses, així com àrees susceptibles d'actuació en matèria de formació professional. L'elaboració d'un mapa de competències del capital humà es constituirà com a una eina dinàmica de presa de decisions respecte de les necessitats de requalificació, actualització i qualificació dels treballadors del sector industrial, amb especial incidència en les habilitats i competències vinculades a l'engegada d'iniciatives d'indústria 4.0

10. SEGUIMENT I AVALUACIÓ

10.1 GOVERNANÇA DEL PLA

La Governança del Pla consisteix en el seguiment i avaluació del catàleg d'eixos i línies d'acció, mitjançant l'aplicació de plantilles, millors pràctiques i estàndards reconeguts, i amb la coordinació d'altres iniciatives i plans que puguin existir simultàniament.

La falta d'un govern efectiu augmenta el risc de manca d'obtenció dels resultats previstos, pels següents motius:

- Dificultat de prioritzar entre diferents accions en el cas que no existeixin recursos suficients per a totes.
- Dificultat de gestionar persones i departaments quan no hi ha la capacitat suficient per executar simultàniament totes les línies d'acció.
- Manca de visibilitat de l'avanç i desviació dels projectes en curs.
- Inconsistències i ineficiències per la repetició de treballs i tasques comuns a diferents accions.
- Pèrdua d'esforços i recursos per la falta d'identificació dels riscos i, per tant, la no anticipació o mitigació d'aquests.
- Manca d'avaluació o reconeixement dels beneficis de les línies d'acció.

Per tant, els objectius pels quals s'estableix aquest procés de govern i seguiment són els següents:

- Proveir d'estructura, processos i claredat al Pla per donar suport a la presa de decisions en el transcurs de la seva execució.
- Assignar clarament les responsabilitats per a l'execució de cada component del Pla.
- Assegurar la capacitat de lideratge suficient per a l'execució del Pla i l'obtenció dels beneficis previstos.

- Establir la relació amb l'estructura organitzativa actual i amb la resta d'iniciatives i plans en curs.
- Assegurar l'assoliment dels objectius del Pla en abast, costos, temps i qualitat.
- Construir capacitats d'execució estratègica dins de l'organització.
- Gestionar els riscos, ja sigui evitant-los, assumint-los o mitigant-los.

Estructura de Govern del Pla

L'estructura de Govern compta amb quatre nivells:

a) **Comissió de Seguiment.** És l'òrgan executiu i decisori. Està format per: el Director General de Política Industrial, en qualitat de president; un representant de la Confederació d'Empresaris de Balears (CAEB); un representant de la Confederació PIME Balears (PIMEB); un representant de cadascun dels dos sindicats amb major representativitat social a Balears; un representant de la Universitat de les Illes Balears (UIB); i un assessor extern de reconegut prestigi. A més, assistirà a les reunions un representant de la Unitat de Gestió, amb veu però sense vot.

La Comissió de Seguiment exerceix la responsabilitat final sobre el Pla d'Indústria, la direcció del seguiment i l'avaluació de la implementació de les línies d'acció i dels seus mecanismes. A més, en supervisa la gestió, pren cura de la bona marxa del Pla i en rep informació puntual.

Es reunirà almenys dos vegades a l'any, i sempre que ho estimin oportú el seu president o dos dels seus membres.

b) **Equip de Govern del Pla.** Està compost pels directors generals de les diferents àrees implicades en el Pla: Indústria, Comerç i Empresa, Energia, Economia i Ocupació, Innovació i Recerca, Formació Professional, així com els gerents de l'IDI i del SOIB. És el màxim òrgan executiu, i es reuneix semestralment per revisar el seguiment i control del Pla, i anualment per a la reunió d'adaptació del Pla. Es reunirà almenys una vegada a l'any, i sempre que es consideri oportú.

Les responsabilitats de l'Equip de Govern són les següents:

- Respondre davant de la Comissió de Seguiment, per tenir-la informada dels avanços, i recollint i donant resposta a les indicacions i recomanacions que es produeixin.
- Gestionar l'avanç del Pla en el seu conjunt, assegurant-se que transcorre segons allò previst.
- Aprovar qualsevol canvi en l'abast de qualsevol de les línies d'actuació, o els nous eixos que puguin aprovar-se amb posterioritat.

- Assegurar l'alineació dels eixos amb els objectius del Pla, així com la priorització de les diferents línies d'acció i l'assignació dels recursos.
- Revisar l'anàlisi de riscos que poden afectar a l'execució del Pla, prenent decisions per evitar-los o mitigar-los.
- Prendre decisions de priorització entre les diferents línies d'acció quan impacten unes amb les altres.
- Controlar el progrés dels indicadors i objectius i analitzar les causes de les desviacions, i adoptar accions correctores.

c) **Unitat de gestió**. Està composta per un responsable de cada un dels 5 reptes definits i els caps dels eixos i línies d'acció assignades. Les responsabilitats són les següents:

- Assegurar la correcta assignació dels recursos dins de cada un dels 19 eixos definits.
- Assegurar que s'estableixen les decisions adequades per complir els objectius de cadascuna de les 66 línies d'acció definides.
- Aprovar els canvis en l'abast, terminis i pressupostos de cadascuna de les iniciatives incloses.
- Donar suport a l'equip de cadascuna de les línies d'acció definides.
- Assegurar l'alineació continuada de les línies d'acció definides amb els objectius generals i específics del Pla.

10.2 ROLS DE GOVERN DEL PLA

Els principals rols de govern són els següents:

a) **Sponsor:** és el Director General de Política Industrial i actua com a màxim responsable del Pla. Les seves responsabilitats en relació amb l'avanç del Pla són les següents:

- Reforçar la idea que els objectius principals del Pla no són negociables, demostrant un suport constant a la seva consecució.
- Assignar la responsabilitat als líders responsables de la Unitat de Gestió i als caps de cadascun dels eixos/ línies d'acció definides.
- Assegurar-se que els responsables anteriors arriben a un nivell mínim estàndard de rendiment i acompliment en la seva responsabilitat.

- Entendre el marc general del temps i recursos implicats en el Pla, estant preparat per assignar els recursos necessaris per garantir l'èxit del Pla.
- Mantenir una comunicació freqüent i eficaç amb tots els agents interessats en el Pla, tant interns com externs.
- Requerir dels responsables i caps una informació freqüent del seu avanç i les possibles desviacions.

b) Responsable: és el responsable del conjunt d'eixos i línies d'acció que s'han definit a l'ombra de cada un dels reptes identificats. Les seves principals responsabilitats són les següents:

- Actuar com a Sponsor dels programes i objectius inclosos sota la seva responsabilitat.
- Demostrar un compromís continu amb els objectius del Pla.
- Aprovar el pla detallat de les línies d'acció i els ajustos necessaris a l'abast, temps i costos, inclosos en els documents de definició.
- Entendre els terminis, implicacions de persones i recursos dels diferents programes, estant preparat per assignar nous recursos si fos necessari per aconseguir l'èxit de les línies d'acció i l'assoliment dels beneficis compromesos.
- Revisar l'informe de l'estat de les línies d'acció i acordar els plans de mitigació de riscos, portant a l'equip de govern del Pla els problemes que excedeixin el seu nivell.
- Alinear als equips de les diferents les línies d'acció amb les decisions del Comitè i mantenir comunicació freqüent i eficaç amb els equips.

c) Cap: és el líder de cada una de les línies d'acció que conformen el Pla. Les seves responsabilitats són les següents:

- Aplicar la metodologia i principis de gestió.
- Disseny detallat de les línies d'acció.
- Informar regularment de l'avanç a la Unitat de Gestió.
- Escalar els riscos, fent recomanacions sobre les accions per mitigar-los.
- Mantenir una visió general de tot el Pla, no només de l'abast de la seva línia d'acció sinó amb el Pla en el seu conjunt.
- Aplicar millors pràctiques i compartir-les amb els altres caps.
- Col·laborar amb l'organització de la D.G. de Política Industrial en tot el que tingui a veure amb la gestió de persones, gestió financera, IT, etc.

- Mantenir una comunicació freqüent amb els membres dels equips dels projectes que formen part del programa i assegurar-se que tots entenen com el programa s'enllaça amb els objectius del Pla.

10.3 FASES DEL PROCÉS DE GOVERNANÇA

a) **Priorització de totes les línies d'actuació en funció de l'impacte en els objectius del Pla.** El motiu d'aquesta priorització és assignar els recursos escassos per ordre de prioritat en el cas que no es poguessin finançar totes les línies d'acció previstes. Aquesta fase inclou les següents activitats:

- Definició detallada de l'abast de cada línia d'acció, així com del pressupost inicial assignat i el cap de cadascuna.
- Identificació dels objectius en els quals impacta cada línia d'acció. La prioritat de cada línia d'acció vindrà influenciada pel nombre d'objectius del Pla en els quals impacti i la intensitat de l'impacte previst.
- Ordenació de les línies d'acció per prioritat, tenint en compte els objectius estratègics en els quals impacta i altres criteris que es defineixin com ara el risc, el volum de recursos financers necessaris o la disponibilitat de personal adequat. Un cop ordenades les línies d'acció per prioritat, serà possible seleccionar les línies d'actuació prioritàries a impulsar en el cas que els recursos no fossin suficients per finançar-les totes.

b) **Definició detallada dels indicadors (KPI's)** dels objectius del Pla. Definició del valor actual d'aquests indicadors i de les metes (valor que pren un indicador en un moment futur) que aquests indicadors han de prendre en els períodes futurs com a conseqüència de l'execució de les línies d'actuació planificades. Els objectius, juntament amb els indicadors, conformaran el Quadre de Comandament del Pla que serà calculat amb una periodicitat mensual. Aquesta fase es retroalimenta amb l'anterior durant la vida del Pla, ja que les metes a aconseguir tenen a veure amb les línies d'acció a executar, i per tant depenen del pressupost disponible. Al seu torn, a mesura que s'assoleixen els objectius previstos en el Pla, és possible que s'alliberi més capacitat pressupostària, i per tant les metes a assolir puguin ser més ambicioses.

c) **Alineació dels departaments i persones implicats**, tant els departaments administratius interns del Govern com els òrgans i agents externs involucrats per mitjà d'un Pla de Comunicació continu i sistemàtic. Aquest Pla de Comunicació es configura en tots dos sentits, recollint en tots els casos el feedback dels resultats, i s'executa amb diversos continguts, per diversos canals i cap a diferents destinataris.

Entre d'altres canals, es preveu la creació d'una Plataforma Web que informi, tant externament com internament (amb usuari i password en aquest cas), sobre aspectes rellevants del Pla, amb continguts adaptats als diferents usuaris que puguin accedir-hi.

d) **Execució de les de les línies d'acció incloses en el Pla**.

Això inclou:

- Gestió de la cartera de les línies d'acció, incloent-hi l'abast de cadascuna, les activitats i les fites principals.
- Planificació i gestió dels recursos financers previstos en cada línia d'acció. Verificació de la seva inclusió en el pressupost de cada unitat, i seguiment de la seva assignació i utilització efectiva segons el planificat.
- Identificació i gestió dels riscos, i compartir les millors pràctiques entre els responsables de cada línia d'acció per optimitzar els resultats del conjunt.

e) **Reunions de seguiment i control del Pla.** El seu objectiu és controlar i aprendre, a mesura que es produeix l'avanç i l'execució, com a part d'un procés continuat en el marc de l'Equip de Govern. Aquesta reunió de seguiment té tres fases:

- Preparació de la reunió. Es recopilen els avanços en cadascuna de les iniciatives i els valors reals de cada un dels indicadors, amb la finalitat d'identificar les desviacions en el Pla i proposar mesures correctores, i s'envia tota la documentació als assistents ABANS de la reunió perquè puguin preparar-la.

i. Cada cap de cada de línia d'acció haurà preparat una petita fitxa amb els avanços, les desviacions, fites principals i riscos.

ii. De la mateixa manera, els responsables dels indicadors hauran preparat el càlcul del valor real i la seva comparació amb la meta, amb un comentari relatiu al grau de compliment.

- Execució de la reunió. Durant la reunió s'analitzen els indicadors i els avanços de les línies d'acció. Els integrants proposen mesures correctores i prenen acords per poder tancar els gaps entre els avanços previstos de les línies d'acció. En aquesta fase es produeix un veritable aprenentatge en el procés d'execució del Pla.
- Conclusions de la reunió. Un cop finalitzada la reunió, el responsable o facilitador del procés envia als integrants la documentació amb les conclusions i les decisions preses, amb dates d'execució i responsables.

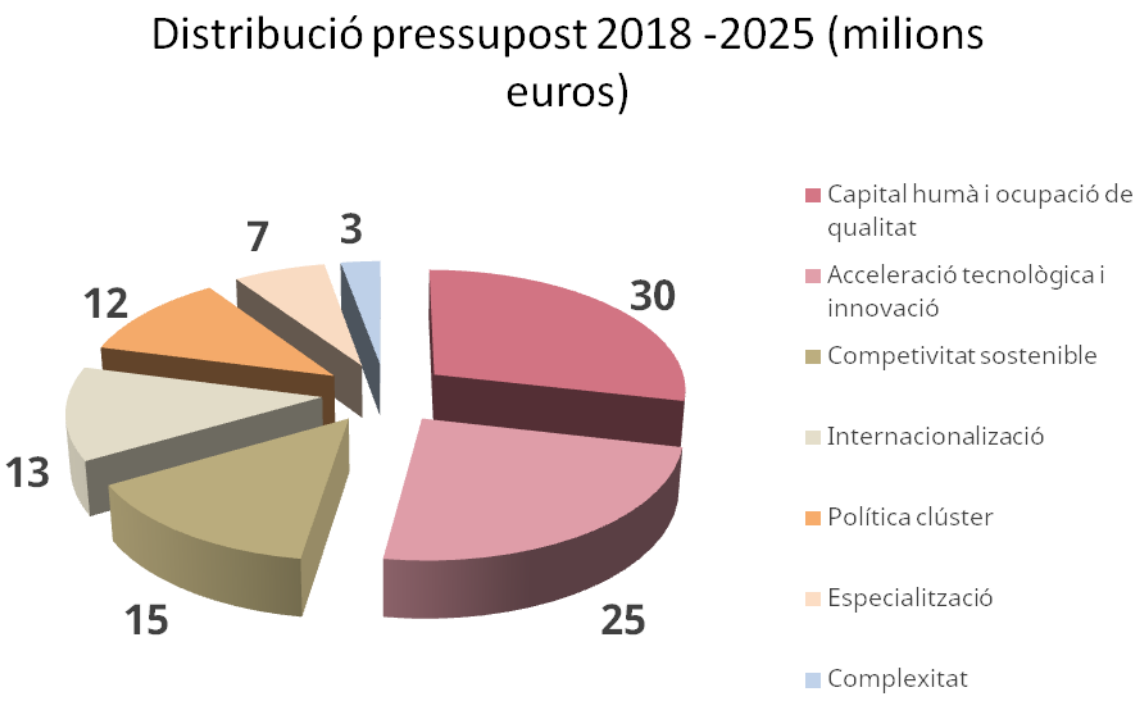
f) Seguiment anual d'ajust i adaptació del Pla: L'objectiu d'aquesta reunió anual no és el control de l'execució del Pla, sinó provar i adaptar-ne l'estratègia, responent als canvis de l'entorn que puguin afectar-la, autoritzant els fons per a l'ampliació dels actuals programes o per a l'establiment d'altres nous. Aquesta tasca es durà a terme per la Comissió de Seguiment, tot i tenint en compte les consideracions de l'Equip de Govern.

11. PRESSUPOST

El pressupost estimat corresponent a la Conselleria de Treball, Comerç i Indústria per al període d'actuació del Pla Industrial 2018-2025 ascendeix a **105 milions d'euros (105.000,00 €)**.

Pressupost total Pla Indústria 2018-2025
105 MILIONS D'EUROS

La distribució de les assignacions pressupostàries per a cada repte que conté el Pla és la següent:

Tot i això, aquestes partides es veuran incrementades per les assignacions que corresponguin a accions que s'executin a través d'iniciatives de polítiques estratègiques d'altres àrees del Govern, com poden ser, per exemple, el Pla de Ciència i

Tecnologia, els Plans de Formació Professional o els diferents projectes d'impuls de l'eficiència energètica. Això es deu al marcat caire transversal que caracteritza el Pla Industrial de les Balears.

Pel que fa a l'any 2018, el quadre pressupostari per eixos pertanyent a la Conselleria de Treball, Comerç i Indústria és el següent:

REPTES I EIXOS	EUROS 2018
Capital Humà i ocupació de qualitat	**3.350.000**
Formació Professional per a desocupats	2.800.000
Formació Professional per a ocupats	200.000
Incentius a la contractació	350.000
Acceleració tecnològica i innovació	**5.200.000**
Renovació i inversió en equipament	2.500.000
Impuls a la Indústria 4.0	2.200.000
Impuls del disseny com element innovador i diferencial	500.000
Competitivitat sostenible	**1.500.000**
Suport a nous projectes industrials	1.500.000
Internacionalització	**1.300.000**
Promoció exportacions	1.000.000
Captació d'inversió exterior	300.000
Política de clústers	**1.000.000**
Clusterització industrial	500.000
Organitzacions clústers	500.000
Complexitat	**200.000**
Vigilància estratègica	200.000
TOTAL	**12.550.000**

12. ANNEX I. RESUM DELS EIXOS LÍNIES D'ACCIÓ

Repte	Eix	Pla d'acció
COMPETITIVITAT SOSTENIBLE	I. SUPORT A NOUS PROJECTES INDUSTRIALS	**1. Crear un programa de suport a la creació de noves empreses, a través de l'acceleració industrial i tecnològica i estratègies de coinversió:**
		1.1. Donar suport a les empreses noves, en els moments inicials de la seva vida, per garantir i accelerar-ne el seu creixement en els entorns productius definits com a prioritaris.
		1.2. Cooperar amb capital privat en estratègies d'inversió compartides (convenis i protocols amb xarxes de business angels i fons privats de capital llavor i capital de desenvolupament).
		1.3. Engegar un servei de suport a projectes empresarials industrials a través de la creació d'una acceleradora industrial.
		2. Crear un programa d'avals tècnics i financers per a PIMES tractores des de la potenciació d'ISBA a través de l'ampliació del seu capital i de la seva capacitat per a la concessió d'avals, particularment per a projectes de creixement industrial i per a la creació i consolidació de nous projectes emprenedors de caràcter industrial.
		3. Facilitar l'entrada en processos de recerca, innovació i internacionalització, d'una manera més regular i integral.
		4. Donar suport a la diversificació industrial i empresarial en sectors en creixement, tals com: serveis d'assessorament, serveis comercials i financers avançats, economia verda i desenvolupament urbà intel·ligent (smart cities), serveis en línia i iniciatives innovadores en el sector primari.
	II. INTER I INTRA EMPRENEDORIA	**5. Llançar un programa de suport específic a l'intraemprenedoria o a l'emprenedoria corporativa (que integri i reforci les iniciatives en marxa, i desenvolupi noves accions amb participació d'empreses tractores, amb el suport de l'IDI per a la**

		seva execució i en organitzacions clústers per a la seva dinamització).
		6. Ajudar a les empreses actualment existents a agafar dimensió, consolidar avantatges competitius, economies d'escala i garantir l'accés a recursos més especialitzats; tots aquests aspectes, claus per a la seva transformació productiva.
	III. REESTRUCTURACIÓ D'EMPRESES AMB DIFICULTATS	**7. Posar en marxa instruments financers per impulsar la reestructuració empresarial:**
		7.1. Convenir amb entitats financeres per reforçar el finançament de PIMES i autònoms (circulant inclòs).
		7.2. Creació d'un fons de capital de risc específic de suport a la participació de treballadors en la propietat de l'empresa.
		8. Creació de programes d'assessorament per ajudar a les empreses amb reestructuració i a la transmisió empresarial:
		8.1. Col·laborar amb els jutjats mercantil, en la tramitació d'EROS i el paper dels creditors concursals, aportant visió de negoci o solucions adaptades.
		8.2. Facilitar i assegurar la transmissió empresarial i la continuïtat de les empreses que es troben en risc de tancament, bé per la jubilació/desmotivació dels seus actuals titulars o bé per la baixa rendibilitat del negoci.
		8.3. Realitzar l'assessorament per a la presa de participació de propietat en empreses per part de treballadors.
		9. Creació de sistemes de finestreta única per millorar la coordinació i simplificació administrativa :

	IV. MILLORA DE L'ENTORN INSTITUCIONAL I SIMPLIFICACIÓ ADMINISTRATIVA	9.1. Augmentar la coordinació d'organismes de l'administració autonòmica de manera que es redueixin els costos administratius de gestió. A aquest efecte, s'implementarà un únic centre gestor de les ajudes en matèria industrial, empresarial i d'innovació entre totes les administracions.
		9.2 Simplificar tràmits amb el reforç dels sistemes de finestreta única per a la creació d'empreses, la generalització de l'ús de la declaració responsable en la tramitació de llicències i autoritzacions, l'ús de la tramitació electrònica, la creació d'un punt d'atenció a l'emprenedor, o la creació d'un sistema de finestreta única empresarial i carpetes digitals. Harmonitzar i racionalitzar els procediments administratius incloent-hi la definició dels criteris d'interpretació i d'aplicació així com l'eliminació de duplicitats competencials, en línia amb l'establert en les recomanacions de l'informe del Fòrum Institucional de Qualitat en el sector públic per a la tramitació administrativa en la creació d'empreses.
		9.3. Eliminar barreres administratives al creixement.
		10. Dur a terme tasques de representació i adequació proactiva de regulació i programes europeus en competència i creixement.
		11. Dur a terme una avaluació contínua d'actuacions sectorials de finançament d'alt impacte, en col·laboració amb clústers.
		12. Transformar l'IDI en una Agència de Desenvolupament Regional, dotant-lo dels recursos necessaris per complir la seva missió i desenvolupament de part del Pla Industrial.
INTERNACIONALITZACIÓ	V. PROMOCIÓ EXPORTADORA	**13. Reforçar els programes i incentius de suport a la internacionalització en els seus diferents vessants: exportació, implantació comercial i establiment de centres productius.**
		14. Donar suport a la cooperació interempresarial com a estratègia d'accés als mercats globals i diferenciació.
		15. Accions de suport a sectors i clústers per reforçar el posicionament internacional de béns i serveis.

		16. Promoció exterior (missions). Finançament i cooperació internacional i multilateral.
		17. Accions de finançament i cooperació internacional i multilateral: informació, accés a finançament multilateral, adequació d'eines de finançament per a internacionalització (avals)
	VI. CAPTACIÓ D'INVERSIÓ ESTRANGERA	18. Potenciar una imatge de regió atractiva per a la implantació d'inversions, sobre la base de les fortaleses i senyes d'identitat.
		19. Desenvolupar, en col·laboració amb la resta d'institucions, mesures que incentivin la implantació d'inversions i que atreguin l'assentament d'empreses amb capacitat per complementar l'actual teixit productiu, generar valor i crear ocupació.
ACCELERACIÓ TECNOLÒGICA I INNOVACIÓ	VII. RENOVACIÓ I INVERSIÓ EN EQUIPAMENT	20. Incentivar la renovació i adquisició d'equipament, tals com sistemes d'impressió digital, sistemes de producció distribuïda, gestió automatitzada d'estocs, adquisició i instal·lació d'ERP i altres eines informàtiques, disseny assistit per ordinador, etc.
	VIII. IMPULS A LA INDÚSTRIA 4.0	21. Acompanyar les empreses en l'elaboració de plans específics de digitalització industrial, incloent-hi l'elaboració de metodologies d'autodiagnòstic, formació del capital humà en competències digitals, serveis d'assessoria especialitzada en transformació digital i elaboració de plans d'actuació intraempresa. Per a això se signarà i potenciarà un conveni amb el Ministeri d'Economia, Indústria i Competitivitat en un intent de garantir tant l'usabilitat de l'eina d'autodiagnòstic digital avançada (HADA) com la participació d'indústries de les Balears en la iniciativa Industria Connectada 4.0.
		22. Sensibilitzar a través de tallers, seminaris i sessions formatives i informatives sobre l'evolució de la indústria 4.0, els habilitadors digitals i els seus beneficis, incloent-hi anàlisi de tendències, presentació de nous processos i productes, masterclass, visites d'estudi, i elaboració de materials informatius sobre les tendències en indústria 4.0.

	IX. IMPULS DEL DISSENY COM A ELEMENT INNOVADOR I DIFERENCIAL	23. Fomentar la incorporació del disseny com element de modernitat i millora competitiva de les empreses industrials de les Illes Balears. Es promocionaran, així, de forma agrupada els productes d'empreses amb caràcter industrial d'alt valor afegit.
	X. COOPERACIÓ EMPRESARIAL I LA COL·LABORACIÓ PUBLICOPRIVADA EN MATÈRIA R+D+I	24. Col·laborar en el desenvolupament d'iniciatives empresarials i industrials innovadores. En aquest sentit, és important assenyalar no només el procés de clusterització en marxa, sinó també el foment de la cooperació publicoprivada i privada-privada, a través de l'establiment d'incentius per al desenvolupament de projectes conjunts.
		25. Fomentar la compra pública innovadora per promoure que les PIMES venguin la seva tecnologia més innovadora als diferents nivells de govern.
		26. Desenvolupar infraestructures específiques en matèria d'I+D tecnològica i d'innovació empresarial, tant en empresa com en producte. En col·laboració amb els clústers, es desenvoluparan acords específics amb els departaments universitaris per a l'engegada de projectes d'I+D+i en els àmbits específics de desenvolupament industrial.
		27.Cercar l'elaboració d'acords de cooperació amb els centres tecnològics existents en el conjunt de l'Estat i que siguin de referència en els entorns productius prioritaris, promovent la realització d'iniciatives de col·laboració publicoprivades.
		28. Potenciar el treball de la Fundació BIT i del ParcBit, facilitant l'engegada d'iniciatives d'innovació industrial en col·laboració amb els clústers.

		29. Desplegar iniciatives de cooperació empresarial en matèria d'innovació, a través d'una línia específica de suport a aliances i consorcis d'innovació en la qual participin una o més empreses industrials. El suport es materialitzarà en les fases primerenques del desenvolupament del procés innovador, permetent així superar les barreres inicials degudes al risc dels diferents projectes presentats.
		30. Realitzar els estudis pertinents per avaluar la conveniència d'establir a Illes Balears un Centre Tecnològic propi, que atengui a les necessitats d'innovació previstes en el marc del procés de clusterització.
CAPITAL HUMÀ I OCUPACIÓ DE QUALITAT	XI.FORMACIÓ PROFESSIONAL I PER A DESOCUPATS	31. Potenciar l'oferta de formació professional inicial de cicles formatius de grau mitjà i superior de l'àmbit industrial, ajustant-lo a les demandes territorials.
		32. Incloure entre els sectors preferencials d'oferta de formació professional per a l'ocupació del SOIB tots els industrials.
		33. Potenciar, a través del SOIB i la DG Formació Professional i Formació del Professorat, els programes de formació dual en els entorns productius industrials definits com a prioritaris.
		34. Fomentar la cultura emprenedora en els diferents nivells educatius i formatius, dirigida a les persones joves i al professorat.
		35. Dinamitzar el capital humà per escometre els mercats internacionals: mòduls d'internacionalització als cicles d'EF, beques d'internacionalització, global training, contractació de professionals.
	XII. FORMACIÓ PROFESSIONAL PER A TREBALLADORS OCUPATS	36. Impulsar la formació per a treballadors ocupats, tant sectorial com intersectorial, com una font indispensable de requalificació i millora de la competitivitat del teixit industrial.

		37. Millorar la formació per a alts directius de les empreses industrials, millorant les seves competències i habilitats de gestió, la seva professionalització i l'adquisició d'eines de gestió necessàries per a l'adaptació de la indústria de Balears a les noves tendències en matèria d'innovació industrial i indústria 4,0. En aquest àmbit, es proposen acords de col·laboració amb escoles de negocis i amb la UIB per al desenvolupament de formació executiva en matèries relacionades amb les àrees de millora identificades en el Pla.
		38. Impulsar els processos de reconeixement de l'experiència professional com a vies per facilitar la qualificació del capital humà en l'àmbit industrial.
	XIII. FOMENT DE L'OCUPACIÓ DE QUALITAT	39. Impulsar oficines d'intermediació laboral del SOIB específiques per als sectors industrials més emergents, com ara el nàutic.
		40. Incentivar la contractació de joves mitjançant la figura del contracte de relleu com a fórmula per assolir el relleu generacional.
		41. Incentivar la contractació indefinida en els sectors industrials tradicionals i estratègics com a fórmula de millora de la productivitat d'aquestes empreses.
		42. Incentivar la contractació indefinida com a factor d'atracció d'inversions industrials noves.
		43. Desplegar a través del SOIB programes específics de requalificació i recol·locació en els casos dels EROS.
	XIV. INFRAESTRUCTURES	44. Desenvolupament d'una política de millora de l'accesibilitat al sòl industrial:

ESPECIALITZACIÓ		44.1 Recuperar l'estudi del mercat del sòl industrial desenvolupat per l'IDI, afavorint l'ús intensiu dels polígons industrials existents, a través de serveis de suport a la localització, el foment de l'ocupació de les naus actualment existents, i l'intercanvi d'informació sobre les oportunitats del mercat del sòl industrial.
		44.2 Fomentar la reubicació d'activitats industrials als polígons, a través d'incentius específics d'adaptació i trasllat.
		44.3. Obrir línies d'ajudes per al trasllat a sòl industrial des de zones urbanes i per a l'adquisició de sòl industrial mitjançant entitats com ISBA.
		44.4. Establir amb els ajuntaments una línia de col·laboració i d'intercanvi d'informació amb l'objectiu de conèixer la situació del sòl industrial, les seves possibilitats d'ocupació, i la revisió de les normes subsidiàries per a un millor aprofitament d'aquest. Entre les mesures a desenvolupar es contemplen les següents:
		- Creació del Sistema d'Informació Geogràfica de sòl industrial com a eina de planificació i realització és actuacions.
		- Treball coordinat amb els Ajuntaments per diagnosticar la situació del sòl industrial en termes d'ocupació, comptant amb el suport dels Agents de Desenvolupament Local.
		- Foment de la gestió pública del sòl industrial.
		- Lloguer de naus industrials per part d'ens públics.
		- Control del compliment dels usos industrials de conformitat amb les normatives de cada polígon.
		45. Millora de les infraestructures de transport i optimització logística:
		45.1. Impuls de convenis amb ports per millorar la competitivitat de la nostra indústria (autoritats portuàries relacionades amb les Illes Balears).
		45.2. Col·laboració en matèria de transport, amb l'objectiu de millorar el sistema de distribució i reducció del temps de lliurament.
		45.3. Creació de plataformes conjuntes de compra. Millora de les operacions de logística.

		45.4 Fomentar i optimitzar els punts de transport intermodal de mercaderies.
	XV. RECURSOS ENERGÈTICS	**46. Facilitar i potenciar l'accés al finançament per a l'engegada de plans d'eficiència energètica que permetin quantificar estalvis específics d'energia. L'accés als plans d'eficiència energètica es desenvoluparà a través de l'atorgament de garanties, o altres fórmules de finançament compatibles amb les normes del mercat únic. Entre els projectes elegibles es comptaran amb projectes de renovació de maquinària industrial, millores en els aïllaments i climatitzacions de les plantes industrials, procés d'eficiència logística que permetin reduir el cost energètic del transport i l'emmagatzematge, etc.**
		47. Fomentar l'engegada de projectes d'autogeneració energètica a través de les tecnologies més apropiades, amb l'objectiu de reduir l'exposició a les fluctuacions dels mercats, a través de les següents mesures:
		- Instal·lació de sistemes d'autoconsum.
		- Generació de xarxes d'autoconsum industrial.
		- Foment de la cogeneració i de l'aprofitament de l'energia produïda en el procés industrial a través de xarxes de calor.
		48. Fomentar l'ús de sistemes intel·ligents de gestió energètica, que siguin capaços d'adequar l'oferta energètica amb els perfils de demanda de consum energètic industrial. Per a això es treballarà en la generació de xarxes intel·ligents capaces de millorar l'eficiència en el cicle generació-transport-consum amb finalitats industrials, tals com agregadors de demanda.

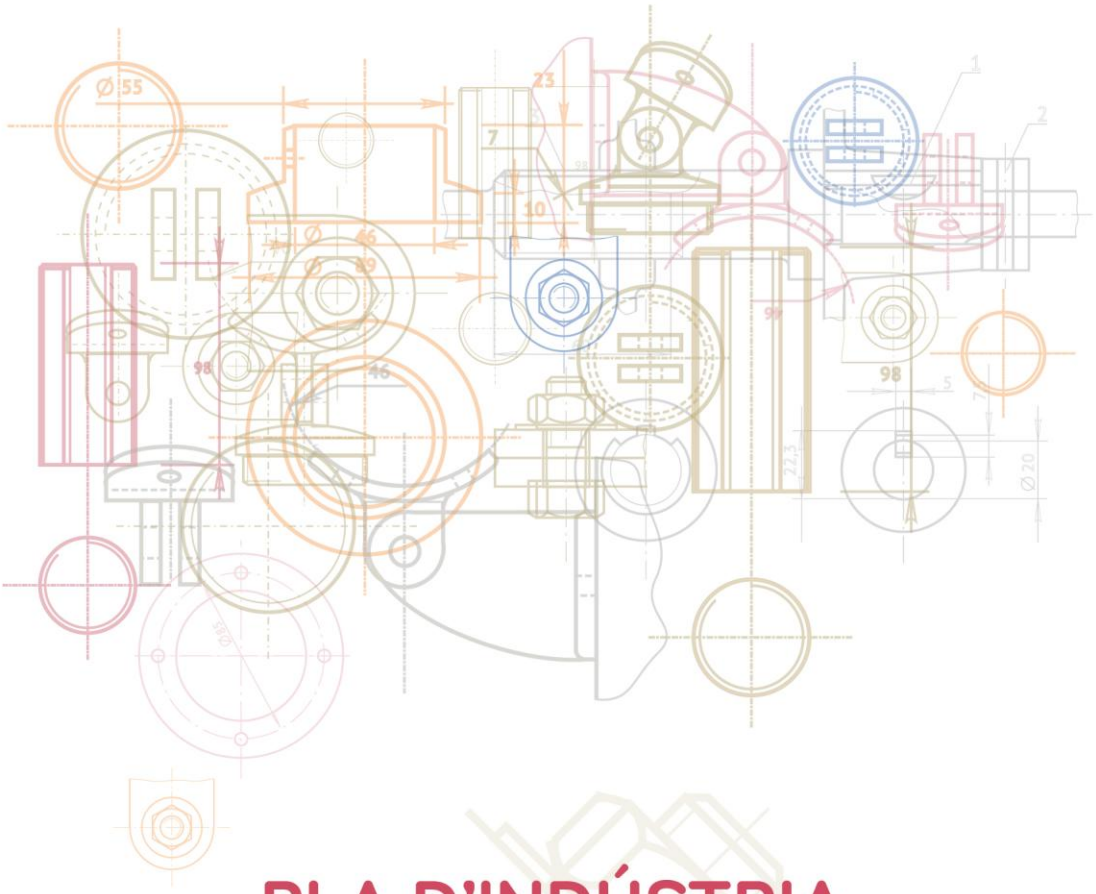
		49. Fomentar a través de la informació i l'assessorament, modalitats de contractació innovadores que permetin rebaixar el cost de la factura energètica, tals com l'ús d'empreses de serveis energètics o l'engegada de mecanismes de contractació bilateral entre productors i consumidors.
		50. Realitzar accions de formació, informació i sensibilització tals com jornades, seminaris, publicacions, sobre els avantatges de l'eficiència energètica tant per al compliment dels compromisos internacionals en matèria de canvi climàtic com en la millora de la competitivitat industrial.
POLÍTICA CLÚSTER (COL·LABORACIÓ INTRA E INTERSECTORIAL)	**XVI. CLUSTERITZACIÓ**	**51. Rellançar l'estratègia de clústers industrials centrada a respondre a les necessitats de formació, desenvolupament tecnològic, internacionalització i de cooperació.**
		52. Adequar la política de clusterització establint prioritats i nous sistemes de finançament amb major implicació empresarial.
		53. Llançar un programa de Clústers emergents, que tendrà com a principals objectius promoure l'emergència de clústers industrials amb la massa critica suficient en termes de dimensió de mercat, cadena de valor i nombre de socis, rellevància a nivell regional i orientació europea i global. Els clústers podran utilitzar la marca associada al programa i participar en projectes d'orientació estratègica, formació, tutoria en matèria de cooperació internacional i d'innovació, així com formar part d'activitats de *networking* a nivell nacional i internacional.
		54. Jornades inter-clúster per trobar idees i col·laboracions creuades entre diferents clústers i sectors i detectar i treballar sobre aliances i oportunitats amb altres clústers arreu del món.
	XVII. ORGANITZACIONS	**55. Ajuts a la dinamització de les organitzacions clústers.**

	CLÚSTERS	**56. Serveis d'assessorament a clúster managers per garantir la màxima professionalització i eficàcia en la seva gestió.**
		57. Actualització i avaluació dels objectius de les organitzacions clústers establint un pla d'evolució. Nous decrets reguladors.
		58. Desenvolupament de la línia de col·laboració entre organitzacions clústers, per al desenvolupament d'una innovació tecnològica alineada amb Estratègia d'Especialització Intel·ligent (RIS·3).
		59. Reforçar el paper de les organitzacions clúster com a agents de promoció de la cooperació interempresarial, impulsant projectes concrets de cooperació que impliquin compartir un compte de resultats propi.
	XVIII. INDÚSTRIES EMERGENTS	**60. Identificar i potenciar indústries emergents.**
		61. Articular mecanismes de col·laboració amb els clústers per generar actuacions que impactin en la cadena de valor completa, des de la R+D fins al mercat, incloent-hi estratègies de dimensionament coordinació i/o convergència.
		62. Acció proactiva i focalitzada d'atracció en àmbits prioritaris vinculats a l'Estratègia d'Especialització Intel·ligent.
	XIX. VIGILÀNCIA ESTRATÈGICA	**63. Creació d'un sistema de vigilància industrial en matèria de competitivitat:**
COMPLEXITAT		63.1 Elaborar un mapa de riscos per tal de disposar d'una bona diagnosi de les situacions de risc empresarials en els entorns productius definits com a prioritaris en l'intent d'anticipació.
		63. 2 Crear un observatori industrial, en coordinació amb els clúster i els agents representatius, encarregat de realitzar estudis, i recopilar i sistematitzar la informació necessària per a un correcte seguiment de la realitat industrial en la comunitat autònoma.
		64. Creació d'un sistema de vigilància industrial en matèria d'energia:

		64.1 Mantenir actualitzat un inventari del sòl vacant, amb l'objectiu de tenir una visió precisa dels nivells d'ocupació dels diferents polígons industrials, les seves característiques, i la idoneïtat d'incorporar-hi activitats industrials en els mateixos.
		64.2. Desenvolupar diagnòstics específics de consum energètic, afavorint la realització d'auditories energètiques que permetin conèixer els nivells i naturalesa dels diferents consums energètics de la indústria.
		64.3. Monitoritzar indicadors de consum i eficiència energètica juntament amb altres indicadors de competitivitat previstos.
		64.4. Analitzar i proporcionar assistència tècnica professionalitzada en els àmbits clau per al creixement empresarial. El programa es realitzarà a través de la certificació de consultors professionals especialitzats que treballaran conjuntament amb les indústries en l'elaboració i implementació d'accions dirigides a derrocar les barreres tècniques, financeres o estratègiques que impedeixen el creixement empresarial. L'Administració Autonòmica finançarà fins a un 75% dels costos associats al projecte d'estudi i implementació.
		65. Donar suport a operacions de concentració empresarial, afavorint l'assistència legal, tècnica i estratègica necessària per a la realització de fusions i adquisicions entre PIMES industrials.
		66. Elaborar i mantenir un mapa de competències del capital humà del sector industrial, identificant fortaleses i febleses, així com àrees susceptibles d'actuació en matèria de formació professional. L'elaboració d'un mapa de competències del capital humà es constituirà com a una eina dinàmica de presa de decisions respecte de les necessitats de requalificació, actualització i qualificació dels treballadors del sector industrial, amb especial incidència en les habilitats i competències vinculades a l'engegada d'iniciatives d'indústria 4.0

12. ANNEX I. LLISTAT DE GRÀFIC I TAULES

Taula 1. Objectius de l'Estratègia Europea 2020.....11
Taula 2. Àrees prioritàries d'acció establertes en la Comunicació COM (2012).....14
Taula 3. Pilars d'actuació establerts en la Comunicació COM (2014).....15
Taula 4. Distribució de l'ocupació industrial, 2016.....31-32
Taula 5. Distribució del teixit industrial, 2016.....33
Taula 6. Resum de l'anàlisi DAFO.....36
Figura 1. Línies d'actuació de l'Agenda per a l'enfortiment del sector industrial a Espanya.....16
Figura 2. Eixos estratègics i objectius del Pla industrial 2010-2012.....18
Gràfic 1. Evolució del PIB i de l'ocupació a les Balears, 2000-2016.....22
Gràfic 2. Evolució del PIB balear a preus reals, 2008-2016.....23
Gràfic 3. Evolució de la productivitat a preus constants, 2000-2016.....24
Gràfic 4. Aportació sectorial al VAB d'Espanya i Balears, 2016.....26
Gràfic 5. Evolució del PIB per càpita a preus constants, 2000-2016.....27
Gràfic 6. Evolució del PIB per càpita a preus constants per illes, 2000-2014.....28
Gràfic 7. Evolució de la taxa d'obertura al comerç de béns, 2000-2016.....29
Gràfic 8. Evolució de la balança comercial de béns, 2000-2016.....30
Gràfic 9. Evolució de la taxa de cobertura de les importacions per nivell tecnològic.....31
Gràfic 10. Evolució del valor afegit brut industrial.....32

PLA D'INDÚSTRIA

ILLES BALEARS

2018-2025

GOIB CONSELLERIA TREBALL, COMERÇ I INDÚSTRIA

VICEPRESIDÈNCIA I CONSELLERIA INNOVACIÓ RECERCA I TURISME

CONSELLERIA HISENDA I ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES

CONSELLERIA EDUCACIÓ I UNIVERSITAT

CONSELLERIA TERRITORI, ENERGIA I MOBILITAT

CONSELLERIA CULTURA, PARTICIPACIÓ I ESPORTS

una manera de fer europa

Fons Europeu de Desenvolupament Regional

Fons Social Europeu

Unión Europea

idi Institut d'Innovació Empresarial de les Illes Balears

soib formació i ocupació

isba AVALA EL TEU FINANÇAMENT